

MONITORING EU europoslance Hynka Fajmona

ÚNOR / BŘEZEN 2007

PETRA KUCHYŇKOVÁ, ONDŘEJ KRUTÍLEK, IVETA FRÍZLOVÁ

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY

BRNO 2007

CENTRUM PRO STUDIUM DEMOKRACIE A KULTURY (CDK)

- nezávislá, nezisková vzdělávací a kulturní organizace založená ve formě občanského sdružení v srpnu 1993 v Brně
- navazuje na některé starší iniciativy, jež souvisejí s rozvojem nezávislých aktivit a vydáváním samizdatových časopisů před listopadem 1989

Činnost

- publikační a vydavatelská činnost (od založení CDK přes 200 vydaných knih)
- vydávání periodik *Revue Politika* (nástupce někdejší *Revue Proglas*) a *Proglas* (nástupce časopisu *Teologie & Společnost*)
- odborný servis různým složkám veřejné správy
- pořádání přednášek, seminářů a konferencí

Struktura CDK

CDK se člení na dva relativně svébytné, přesto však vzájemně intenzivně komunikující instituty: **Institut pro politiku a kulturu (IPK)** a **Institut křesťanských studií (IKS)**. Vedle obou institutů provozuje také vlastní nakladatelství a typografické studio. Vrcholným řídicím orgánem je Rada CDK, jejíž rozhodnutí realizuje výkonný ředitel.

Personální složení Rady CDK

Prof. PhDr. Petr Fiala, Ph.D.	předseda CDK
Ing. Zdeněk Granát	finanční ředitel CDK a jednatel
doc. PhDr. Jiří Hanuš, Ph.D.	ředitel IKS a jednatel
František Míks	ředitel IPK a jednatel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	výkonný ředitel CDK

Kontakt

Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK)

Venhudova 17, 614 00 Brno, Česká republika

cdk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 801, www.cdk.cz

INSTITUT PRO POLITIKU A KULTURU (IPK)

Činnost

- vydávání *Revue Politika*
- vydávání knih z oblasti společenských věd
- pořádání konferencí, seminářů a přednášek
- analýza evropské legislativy a politiky
- podpora demokracie v zemích s nedemokratickou minulostí

Revue Politika

- exkluzivní pravicový měsíčník pro politiku, společnost a kulturu vycházející nepřetržitě již osmnáctým rokem
- podává neotřelý, fundovaný a realistický pohled na dění u nás i v zahraničí
- nabízí komentáře, analýzy a eseje nejlepších českých autorů (politologů, historiků, sociologů, ekonomů, právníků a publicistů) a nejzajímavější překlady z prestižních zahraničních časopisů
- pravidelně informuje o knižních novinkách týkajících se politiky a všeho, co s ní souvisí
- UKÁZKOVÉ ČÍSLO ZDARMA!

Konference, semináře a přednášky

IPK pořádá – samostatně či v součinnosti s některou z akademických nebo neziskových institucí a nadací – odborné konference, semináře či přednášky. Našimi nejčastějšími partnery jsou Filozofická fakulta, Fakulta sociálních studií a Mezinárodní politologický ústav Masarykovy univerzity a Ústav pro soudobé dějiny AV ČR.

Analytická činnost

- IPK má vytvořenu síť kontaktů na kvalitní a erudované právníky, politology, ekonomy a další odborníky, která umožňuje zajistit vypracování odborných analýz a návrhů zákonů téměř na jakékoli téma
- IPK zprostředkovává vazbu mezi politickou reprezentací a akademickým prostředím
- od roku 2002 IPK příležitostně vypracovává odborné analýzy a návrhy zákonů pro Poslaneckou sněmovnu Parlamentu ČR

Analýza a monitoring EU

V roce 2004 v rámci IPK vzniklo z iniciativy poslance Evropského parlamentu Hynka Fajmona (EPP-ED/ODS) oddělení pro analýzu evropské legislativy a politiky, jehož posláním je:

- zajišťování pravidelného měsíčního monitoringu evropské legislativy
- provádění analýz vybraných legislativních problémů
- pravidelné zprostředkovávání výsledků práce prostřednictvím médií

Spolupráce s EPP-ED

Od roku 2003 IPK spolupracuje s poslaneckou frakcí EPP-ED v Evropském parlamentu. V rámci této spolupráce:

- organizuje konference na nejrůznější společensko-politická témata (např. perspektivy EU, cesta České republiky do EU)
- vydává odborné publikace (např. sborník *Cesta České republiky do Evropské unie*)
- zajišťuje vydávání informačních brožur seznamujících širokou veřejnost s problematikou EU (např. *Co byste měli vědět o Evropském parlamentu, Evropská unie a vaše město/obec, Čeští zemědělci a Společná zemědělská politika Evropské unie*)
- vydává přílohy časopisu *Revue Politika* (např. *EPP-ED a evropská politika, EPP-ED a evropská ústava, EPP-ED po rozšíření EU, EPP-ED a liberalizace světového obchodu, EU a její východní sousedé*)

Součástí *Revue Politika* je i rubrika Evropské stránky, kde jsou prezentovány komentáře, analýzy a překlady zahraničních článků týkající se problémů projektu evropské integrace.

Podpora procesů demokratizace

IPK realizuje zahraniční projekty, v jejichž rámci se snaží podporovat procesy demokratizace v zemích, které mají aktuální zkušenost s nedemokratickým režimem. Pro tyto projekty hledá finanční podporu jak u zahraničních, tak i u domácích organizací a institucí.

- v letech 2004–2005 se uskutečnil projekt „Democratic Institution Building Process in Transition – Lessons from the Czech Republic“ zaměřený na podporu demokratizačních procesů v Iráku
- v roce 2006 proběhl projekt „Jak končí starý režim a začíná nový; čeho se vyvarovat a co podpořit?“ zaměřený na podporu demokratizace na Ukrajině

Personální složení IPK

František Mikš	ředitel
PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Kateřina Hloušková	odborný pracovník
PhDr. Pavel Pšeja, Ph.D.	odborný pracovník
Mgr. Petra Kuchyňková	analytik
Mgr. Ondřej Krutílek	analytik
Bc. Iveta Frízlová	analytik-asistent

Kontakt

Institut pro politiku a kulturu (IPK)
Centra pro studium demokracie a kultury (CDK)
Venhudova 17, 614 00 Brno, Česká republika
ipk@cdk.cz, tel.: 545 213 862, mobil: 775 570 805
www.cdk.cz/ipk

PROFILY AUTORŮ

Mgr. Petra Kuchyňková

V CDK působí jako analytička evropské legislativy od září 2004. Vystudovala obor mezinárodní vztahy a evropská studia na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, kde v současnosti postgraduálně studuje obor politologie se zaměřením na mezinárodní vztahy. V rámci své odborné činnosti se věnuje především aktuálnímu dění v Evropské unii, společné zemědělské politice Evropské unie a východní dimenzi vnější politiky Evropské unie. K oblastem jejího odborného zájmu náleží též otázky současné ruské zahraniční politiky se zaměřením na rozvoj vztahu Rusko – Evropská unie.

Mgr. Ondřej Krutílek

V CDK působí jako analytik evropské legislativy a redaktor od září 2004. Od ledna 2005 výkonný redaktor *Revue Politika*. Vystudoval magisterský program mezinárodní vztahy a evropská studia a bakalářský program politologie na Fakultě sociálních studií Masarykovy univerzity, kde v současnosti postgraduálně studuje politologii se zaměřením na evropská studia. Odborně se mj. věnuje problematice Evropského parlamentu a politice informační společnosti Evropské unie. Autor řady odborných textů. Pravidelně publikuje v tištěných médiích.

Bc. Iveta Frízlová

V CDK působí jako analytik-asistent. Vystudovala bakalářský program anglický jazyk a literatura na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity. Na Fakultě sociálních studií MU v současnosti studuje bakalářský program politologie a mezinárodní vztahy a navazující magisterský program evropská studia.

Navštivte
internetové stránky
www.hynekfajmon.cz

HYNEKFAJMON

POSLANEC EVROPSKÉHO PARLAMENTU ZA ODS

OBSAH

Executive summary	6	II. Aktuální problémy	17
I. Projednávaná legislativa (vybrané oblasti)	12	2.1 Evropská rada – závěry	17
1.1 Evropský parlament	12	Berlínská deklarace	17
Značení biopotravin	12	Energetika a boj proti klimatickým změnám	18
Vysoké ceny mezinárodního roamingu	12	Lisabonská strategie	22
Nářízení o udělování kontraktů pro zajišťování veřejné dopravy	13	2.2 Euro a Pakt růstu a stability	22
Liberalizace poštovních služeb	13	2.3 Financování EU	23
1.2 Komise	13	Reforma rozpočtové politiky EU a Lamassourův plán	23
Balík pro vnitřní trh se zbožím	13	2.4 Volný pohyb pracovních sil	24
Dvojí zdanění	14	2.5 Zemědělství	24
Revize spotřební daně u nafty využívané ke komerčním účelům	14	Problém dopadů SZP na nové členské státy a otázka přímých plateb	24
Financování vodohospodářských projektů v České republice	15	Přechodné období na nákup zemědělské půdy v ČR	26
Zelená kniha o městské dopravě	15	III. Přehled klíčových hlasování EP a hlasování skupiny ODS v EP	27
Regulační rámec pro telekomunikace	16	IV. Slovníček	28
		V. Schémata rozhodovacích procedur	
		Schéma konzultační procedury	29
		Schéma procedury spolupráce	30
		Schéma spolurozhodovací procedury	31
		Schéma rozpočtové procedury	32

EXECUTIVE SUMMARY

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 Evropský parlament

Značení biopotravin

- Výbor EP pro zemědělství 26. února projednával otázku značení biopotravin, a to v souvislosti s předpokládanou revizí příslušné legislativy (nařízení č. 2092/91).

Obsah

- Předmětem jednání byla zpráva zelené poslankyně Marie Héléne Aubert. Adekvátně se pak rozvinula i diskuse, jež se týkala převážně zpřísnění stávajících pravidel směrem k menší toleranci GMO složek jednotlivých potravin. Dalšími kroky by měla být modifikace požadavků na chov zvířat a pěstování plodin využívaných jako potraviny či změny ve značení biopotravin. Právě tato položka vzbudila při projednávání zprávy největší debatu.

Sporné body

- Výtek k daným opatřením lze nalézt celou řadu: od samotné myšlenky bránit se GMO až po snahu chránit spotřebitele „za každou cenu“. Otázky vzbuzují především náklady na navrhovaná opatření a způsob jejich realizace: kdo, jak často a za kolik bude na jejich dodržování dohlížet? Je paralelní značení biopotravin „evropskou“ a národní nálepkou nutné, pokud i samotná zpráva připouští, že národní značení jsou známější a unijní text by měl být jen doplňkem?

Další vývoj

- Navzdory kontroverzím byl text zprávy výborem přijat a bude projednáván ještě v plénu EP podle pravidel konzultační procedury.

Vysoké ceny mezinárodního roamingu

- Výbor EP pro průmysl a výzkum se 27. února zabýval dlouhodobě kontroverzní otázkou vysokých cen mezinárodního roamingu a jejich potenciální regulace.

Sporné body

- Debata se rozdělila podle zastánců a odpůrců regulace jako takové. Odpůrci regulace, podporovaní telekomunikačními regulátory, upozorňovali především na dlouhodobě negativní důsledky takového kroku. Naopak její zastánci zmiňovali neefektivnost samoregulace.

Další vývoj

- Možnost podávat ke zprávě výboru pozměňovací návrhy vypršela 9. března. 12. dubna se očekává její finální přijetí právě ve výboru a v polovině května v plénu.

Nařízení o udělování kontraktů pro zajišťování veřejné dopravy

- Výbor EP pro dopravu 28. února připravoval druhé čtení návrhu nařízení týkajícího se udělování kontraktů pro zajišťování veřejné dopravy.

Obsah návrhu

- EP v základních parametrech návrhu neprovedl žádné zásadní změny: počítá s tím, že úřady, které příslušné kontrakty uzavírají, si i nadále zachovávají možnost buď přidělit je přímo, anebo prostřednictvím výběrového řízení.

Sporné body

- Pokud jde o další změny, EP hodlá ve výsledném nařízení zvýšit stropy, které by určovaly, kdy je možné udělit kontrakty operátorům přímo. Došlo by tedy k omezení možnosti svobodně se ucházet o kontrakty v jiných členských státech, ale i v rámci nich, což by mohlo potenciálně ovlivnit relativně levné, avšak kvalitní dopravce z nových členských zemí.

Další vývoj

- Plénum EP se bude návrhem zabývat v dubnu poté, co výbor pro dopravu přijme finální podobu své zprávy. Definitivní datum však prozatím stanoveno nebylo.

Liberalizace poštovních služeb

- Výbor EP pro dopravu se 28. února zabýval otázkou připravovaného dokončení liberalizace poštovních služeb, o němž v monitorinzích pravidelně informujeme. Obecně lze říci, jeho názor

v mnoha ohledech konvenoval s názory zemí, které se k liberalizaci stavějí zdrženlivě.

Obsah a sporné body

- Evropští poslanci nejenže nepřímo podpořili země jako Polsko, Francie, Řecko a Itálie, kde jsou poštovní služby tradičně v rukou státu, ale zároveň vyjádřili pochyby stran zajištění tzv. univerzální služby (aby základní poštovní služby byly dostupné všem za únosnou (affordable) cenu) a dopadu na zaměstnanost.

Další vývoj

- Jako největší problém se ukazuje načasování legislativního procesu. Podle Komise by měl být trh liberalizován od roku 2009, což předpokládá dohodu zainteresovaných aktérů do konce prosince 2008. To je však nereálné.

1.2 Komise

Balík pro vnitřní trh se zbožím

- Komise 14. února zveřejnila balík návrhů, jež by měly vést ke zjednodušení volného pohybu zboží v rámci EU, tedy k zajištění naplňování jedné ze čtyř svobod jednotného trhu Unie.

Obsah balíku

- Komise navrhuje, aby existoval exaktní a přísný mechanismus uplatňování výjimek ze strany členských států při zachování standardních možností, které jednotlivým zemím dávají prostor k restrikcím především v situacích, jež by ohrožovaly jejich veřejnou bezpečnost, veřejné zdraví ap.

Sporné body

- Obecně lze konstatovat, že balík návrhů, sestávající ze tří legislativních textů a jednoho sdělení, míří správným směrem, nicméně zároveň má potenciál volný pohyb zboží i bezděčně blokovat.

Další vývoj

- Uvedené návrhy budou v následujícím období předmětem legislativního procesu, interakce Komise, Rady a EP. Jeho trvání lze odhadovat zhruba na dva roky.

Dvojí zdanění

- Komise 22. února zahájila konzultaci týkající se problematiky dvojího zdanění, a to na základě nezávazného podnětu, jenž vzešel z půdy OECD.

Obsah návrhu

- Komise navrhuje, aby existovala možnost odvolat se proti dvojímu zdanění do dvou let od doby, kdy k němu došlo, a to u příslušného správce daně.

Dotčené země by měly dospět k dohodě a v případě, že se jim to nepodaří, měl by v dané věci rozhodovat arbitr. Mělo by nicméně jít o výjimečnou proceduru, což dokazuje i fakt, že Komise způsob práce arbitru, jejich jmenování, ale i další parametry doposud jasně nespecifikovala.

Další vývoj

- Po ukončení konzultace se v září 2007 se očekává příslušné sdělení Komise.

Revize spotřební daně u nafty využívané ke komerčním účelům

- Komise v souvislosti se závazkem Evropské rady snižovat produkci skleníkových plynů a využívat obnovitelných zdrojů energie 13. března navrhla revizi stávajících pravidel souvisejících se sazbami spotřební daně u nafty využívané ke komerčním účelům (směrnice 2003/96).

Obsah návrhu

- Minimální sazba by se měla do roku 2014 zvýšit ve dvou fázích (do roku 2012 a pak do roku 2014) až o 20% ze současných 302 na 380 € za 1000 litrů nafty, přičemž by jednotlivým zemím byla jako doposud dána volnost stanovit si sazbu vyšší.

Sporné body

- Návrh představuje typický pokus externalizovat domácí problémy a přenést je na úroveň EU. Nehledě na to, že se jedná o další z mnoha pokusů, jimiž se EU snaží zasahovat do konstrukce daňových systémů jednotlivých členských států.

Další vývoj

- Německé předsednictví předpokládá zařazení daného bodu na jedno z nejbližších zasedání Rady ECOFIN.

Financování vodohospodářských projektů v České republice

- Komise v února prohlásila, že neschválí připravené vodohospodářské projekty v ČR do doby, než budou upraveny právní vztahy mezi obcemi a příslušnými společnostmi.

Pozadí

- ČR je povinna nejpozději do 31. prosince 2010 zajistit, že všechny obce nad 2000 obyvatel budou mít splaškovou kanalizaci napojenou na příslušnou čističku. A právě jich se většina zmíněných vodohospodářských projektů v objemu celkem cca 6 mld. Kč týká. Je přitom potřeba zdůraznit, že porušení pravidel EU lze sankcionovat.

Sporné body

- Zásadní obtíží je, že stanovený termín (konec roku 2010) je v mnoha ohledech problematický,

a to nejen z technického hlediska, ale i z důvodu financování.

Další vývoj

- Na MMR se 14. března sešla koordinační skupina zástupců MMR, MZe, MF, MŽP a Sdružení oboru vodovodů a kanalizací (SOVAK). Jejím cílem je připravit nezbytnou argumentaci vůči Komisi, jejíž reakce se očekává do konce března.

Zelená kniha o městské dopravě

- Komise 26. února zahájila konzultaci, jejíž výsledky by měly napomoci formulovat hlavní teze připravované zelené knihy o městské dopravě.

Obsah

- Předmětem konzultace jsou především otázky související s efektivností městské dopravy, jejími změnami v souvislosti se snižováním emisí CO₂ a závazností předpokládaných cílů.

Reakce aktérů a sporné body

- Prvními, kdo se k celé otázce vyjádřili nejen prostřednictvím konzultace, ale i veřejně, byli zástupci městských přepravců (Mezinárodní asociace veřejné dopravy, UITP). Zmínili především obavy z toho, že EU sice stanoví stejná pravidla pro veškerou městskou dopravu, ale implementaci ponechá na dotčených aktérech, a to včetně financování.

Další vývoj

- Konzultace potrvá do konce dubna. Ve třetím kvartále se pak počítá se zveřejněním zmiňované zelené knihy, jež rovněž bude doprovázena veřejnou konzultací, trvající patrně do jara 2008. Ve druhé polovině roku 2008 se pak počítá s přijetím konkrétního akčního plánu a případných legislativních návrhů.

Regulační rámec pro telekomunikace

- Komise na konci února nalezla obecnou shodu se Skupinou evropských regulátorů (ERG) ohledně očekávané revize tzv. regulačního rámce pro telekomunikace.

Obsah

- ERG Komisi navrhl, aby byla jeho i její role v kontextu telekomunikací posílena a aby na poli telekomunikací zároveň vznikla i obdoba Evropského systému centrálních bank, tj. „evropský“ regulátor, jehož členy by byli telekomunikační regulátoři z jednotlivých členských zemí.

Sporné body

- Vzhledem k významu ERG je daný moment důležitý, protože ukazuje na podporu jednoho z nejdůležitějších aktérů celého procesu. Na

druhou stranu „federalizace“ telekomunikačních regulátorů není bezproblémová, byť Komise ji – z pochopitelných důvodů – podporuje.

Další vývoj

- Konkrétní návrh revize telekomunikačního regulačního rámce včetně specifikace jeho základních parametrů se očekává v červenci 2007.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 Evropská rada – závěry

Berlínská deklarace

- Centrem jednání summitu Evropské rady byla společná energetická politika, problematika klimatických změn a výročí podepsání Římských smluv.
- Zástupci členských států se na oficiální večeři zaměřili na projednávání podoby tzv. Berlínské deklarace, která bude podepsána 25. března právě při příležitosti padesátiletého výročí od podepsání Římských smluv, které znamenaly počátek období evropské integrace.
- Vlastní text vypracuje německé předsednictví až po summitu na základě připomínek jednotlivých států tak, aby o pár týdnů později mohl být text přijat všemi 27 členskými státy.

Průběh jednání a postoje členských států

- Postoje k tomu, jakým způsobem zmínit v deklaraci proces rozšiřování Unie, se různily. Státy střední Evropy a Velká Británie jsou pro další rozšiřování, naopak Francie a Lucembursko, jejichž občané jsou k dalšímu rozšiřování spíše zdrženliví, by požadovaly, aby z textu vyplynula podmínka souhlasu občanů EU s případným rozšířením.
- Text bude spolupodepisovat Evropská komise a Evropský parlament, který se chce také na jeho podobě částečně podílet.

Navrhovaný obsah Berlínské deklarace

- Deklaraci by měly tvořit čtyři části.
- Napříč politický spektrem a institucemi panuje jednotný názor, že by Berlínská deklarace měla mít hlavně oslavný charakter, podtrhnout společně dosažené úspěchy a jasně vyjádřit svůj postoj vůči výzvam 21. století, které jsou jak vnitro-unijního, tak globálního charakteru.

Berlínská deklarace na plénu EP

- V rámci plenárního zasedání EP 14. března vystoupil jako zástupce předsednické země německý ministr zahraničí Steinmeier, aby seznámil europoslance s tím, co by se mělo nako-

nec objevit ve finální verzi Berlínské deklarace. Potvrdil de facto její strukturu v podobě, v jaké byla diskutována již na summitu Evropské rady (měla by obsahovat odkaz na úspěchy v kontextu 50. výročí myšlenky evropské integrace, základní hodnoty Unie a budoucí výzvy, které před EU stojí – viz výše).

- Do následné debaty se pak dle očekávání zapojili především europoslanci nejvíce aktivní v podpoře konstitucionalizace EU, předseda EP Pöttering (EPP-ED) a předseda výboru pro ústavní otázky Jo Leinen (PES).

Energetika a boj proti klimatickým změnám

- Energetika měla tvořit nejdůležitější část agendy březnového summitu Evropské rady, naplnily se přitom predikce, že půjde současně i o část nejkontroverznější.

Legislativní pozadí

- Rada ministrů pro životní prostředí se 20. února shodla na potřebě zredukovat emise CO₂ o minimálně 20% do roku 2020, a to i formou zapojení dopravy do systému obchodování s emisními povolenkami.

Obsah a sporné body

- Přestože došlo k odsouhlasení obecného cíle, národní delegace se zdaleka neshodly na způsobech jeho dosažení, metodologii, jíž by mělo být jeho naplňování poměřováno, referenčním rokem a odpovědnosti jednotlivých členských států. Došlo nicméně ke stanovení podmíněného cíle snížení emisí CO₂ až o 30% (v případě, že tak učiní i aktéři mimo EU).
- Pokud jde o způsoby snižování koncentrací CO₂, nejčastějším návrhem bylo zapojení dopravy do systému obchodování s emisními povolenkami. Byť by měl svou roli sehrát i podíl recyklátů a biopaliv na celkové spotřebě energií, jejich využívání v určeném objemu (20%, resp. 10%) by mělo zůstat pouze indikativní.

Reakce aktérů

- V porovnání s pochybnostmi na půdě Rady, jejíž členové budou těmi, kteří budou v posledku obhajovat unijní rozhodnutí na národní úrovni, signály od ostatních aktérů vyznívají „jednoznačněji“. Např. EP se už v polovině února postavil za plnění všech kroků, které napomohou co největšímu snížení skleníkových plynů nejen podle Kjótského protokolu, ale i v „postkjótském“ období.
- Obecně vzato platí, že tendence podvazovat dopravu a potažmo ekonomiku se vyznačují tím, že jejich zastánci nenabízejí věrohodnou alternativu, jež by měla nahradit existující stav věcí. Zvláště patrné to je v porovnání EU a zemí vně.

Další vývoj

- Evropská rada nakonec přijala argumenty zastánců závazných cílů, a to navzdory dlouhotrvajícímu nesouhlasu především ze strany Francie, ČR, Maďarska a Slovenska.

Hodnocení závěrů summitu

- Závěry v oblasti energetiky jsou hodnoceny jako kompromisní, nedošlo totiž k zásadnímu rozhodnutí v otázce, zda závazný strop 20% podílu obnovitelných zdrojů na výrobě energie v jednotlivých členských státech EU může zahrnovat i výrobu energie z jádra. Zároveň byl potvrzen 8% limit podílu biopaliv na obnovitelných zdrojích do roku 2015 a 10% limit do roku 2020.

Hodnocení ze strany zájmových skupin

- Reakce na závěry summitu v oblasti energetické agendy jsou smíšené a spíše rozpačité.
- Kritika zájmových skupin se týká nejen nejvíce medializovaného problému obnovitelných zdrojů, ale také toho, že v oblasti liberalizace evropského trhu s energiemi
- Zástupci chemického průmyslu zdůrazňovali potřebu zachování tržních mechanismů v odvětví. Kritizovali v této souvislosti např. účinky stávajícího mechanismu obchodování s emisemi.

Hodnocení závěrů summitu

na plenárním zasedání EP

- Do kontextu celkové debaty institucí EU, který se pod vlivem aktivit Komise i březnové Evropské rady již několik měsíců věnuje především otázkám energetiky a životního prostředí a zde především tématu klimatických změn, zapadala i část agendy plenárního zasedání ve dnech 12. – 15. března. K závěrům Evropské rady se vyjádřili někteří europoslanci.
- Politické frakce v rámci pléna diskutovaly i možnost ustavení speciálního dočasného výboru, který by se věnoval klimatickým změnám. Její vytvoření navrhla už na počátku roku druhá nejsilnější frakce socialistů (PES), 13. března ji ústy svého dosavadního předsedy, Francouze Josepha Daula, podpořila i nejsilnější frakce, pravicová EPP-ED. K formálnímu vytvoření výboru, do něž mají dle doporučení klíče jmenovat své zástupce (celkem více než 40) jednotlivé frakce, by mělo dojít na dubnovém či květnovém plénu.

Externí souvislosti evropské energetické politiky

- Jak v oblasti obchodu s energetickými surovinami a budování energetické infrastruktury, tak v oblasti jednotného trhu s plynem nelze pominout skutečnosti, že do hry vstupuje i externí dimenze evropské energetické politiky, která v řadě souvislostí získává nejen ekonomický, ale i strategický rozměr.

Lisabonská strategie

- Část agendy březnové Evropské rady tvořilo vedle vysoce medializovaných problémů energetiky a Berlínské deklarace také poněkud opomíjené téma Lisabonské strategie a jejího naplňování ze strany členských států.
- Summit vyzdvihl především potřebu celkových strukturálních reforem ekonomiky, s důrazem na zdravotnictví a penzijní systém, což jsou oblasti poměrně vysoce citlivé a důležité také z hlediska ČR.
- Zdůraznil i potřebu snižování byrokratické zátěže, což je také jedna z priorit německého předsednictví

Problematika vědy, výzkumu a inovací

- Summit hovořil také o budoucnosti známého projektu Evropského technologického institutu, zde se nejdůležitější otázkou stalo financování tohoto projektu, zapojení soukromých investic, zajištění nezávislosti řídicího tělesa či otázka toho, zda institut má být oprávněn vydávat akademické tituly.
- V externí dimenzi summit Evropské rady v souvislosti s Lisabonskou agendou a stále problematickým naplňováním jejích cílů konstatoval důležitost dokončení Katarského kola WTO.

2.2 Euro a Pakt růstu a stability

- V únoru a březnu Komise pokračovala ve zveřejňování výsledků hodnocení konvergenčních programů jednotlivých států, které se připravují na převzetí společné měny, a stabilizačních programů států eurozóny.
- S výjimkou ČR, která kvůli povolební situaci dokončila konvergenční program teprve v březnu a zaslala jej Komisi, hodnotila Komise konvergenční programy všech nových členských států. Poprvé vydala také zprávu týkající se Bulharska a Rumunska.

ČR a její konvergenční program

- ČR v rámci svého konvergenčního programu, který předložila Komisi, nestanovila závazné datum, což by konec konců ani nemělo být cílem konvergenčního programu jako takového, i když je tento fakt často mylně zdůrazňován. Rok 2012 je přitom v rámci českého konvergenčního programu prezentován realisticky jako nejdřívější možný termín přijetí eura.

2.3 Financování EU

Reforma rozpočtové politiky EU a Lamassourův plán

- Ačkoliv současná finanční perspektiva pro období 2007–2013 hovoří ve své revizní klauzuli o reformě rozpočtové politiky, již má Komise navrhnout Radě a předložit Evropskému parlamentu na přelomu let 2008/2009, diskuse o reformě rozpočtové politiky EU probíhá v rámci institucí EU již nyní. Velmi aktivním článkem v ní je Evropský parlament.

Lamassourův plán

- V případě diskutované reformy finanční perspektivy EP již na počátku roku ustavil speciálního zpravodaje, který měl vypracovat zprávu o návrzích změn vlastních příjmových zdrojů EU, stal se jím francouzský poslanec Alain Lamassoure (EPP-ED), který předložil svoji zprávu v březnu Rozpočtovému výboru.
- Obsah zprávy je poměrně radikální, počítá s postupným oslabením dosavadního systému, v němž roli majoritního rozpočtového zdroje de facto hrají příspěvky jednotlivých členských států vypočítávané na základě jejich HDP, ve prospěch „autentických vlastních zdrojů“, a to ve dvou fázích.
- Hlasování o obsahu zprávy proběhlo 12. března, po poměrně bouřlivé diskusi a hlasování o všech jednotlivých pozměňovacích návrzích bylo konečné znění Lamassourový zprávy přijato.

2.4 Volný pohyb pracovních sil

- Nizozemsko 15. února oznámilo svůj záměr rozšířit počet tzv. starých zemí, které otevřely svůj pracovní trh pro občany států, jež k EU přistoupily v roce 2004.

Obsah

- Nizozemský parlament o dané věci rozhodoval 27. února. Jeho členové s návrhem tamního ministerstva práce a sociálních věcí souhlasili, nicméně zabránili stejnému zacházení i vůči Bulharům a Rumunům.

Další kroky

- V následujícím období se žádný zásadní posun (krom např. potenciálního navýšení kvót či uvolnění některých sektorů) na poli otevírání pracovních trhů občanům tzv. nových členských zemí neočekává.

2.5 Zemědělství

Problém dopadů SZP na nové členské státy a otázka přímých plateb

- Se zajímavou iniciativou zdůrazňující negativní dopady SZP na nové členské státy přišel maďarský poslanec Csaba Sándor Tabajdi (EPP-ED). V dokumentu upozorňuje na neblahé důsledky SZP i některých změn, k nimž dochází v její oblasti, pro konkurenceschopnost nových členských států.
- Se svojí iniciativou přišel jen několik dnů poté, co Komise v únoru rozhodla v otázce dalších redukcí cukerné kvóty tak, aby byl naplněn původně plánovaný cíl snížení celkové produkce cukru v EU o 2 mil. t v letech 2007–2008.
- K dalším diskutovaným tématům z hlediska důsledků reformy SZP (a to i pro nové členské státy) patří téma dopadů na zaměstnanost v zemědělství a na venkově obecně. Na zasedání Rady ministrů zemědělství, které se uskuteční ve dnech 18. – 19. března, by jeden z hlavních bodů mělo tvořit právě schválení stanoviska ke zprávě Komise, která se týká zaměstnanosti ve venkovských oblastech.
- Rada návrh svých závěrů ke zprávě představila již 5. března. Jejich ústřední bod přitom tvoří důraz na význam prvního pilíře SZP (přímé

platby a podpory zemědělských trhů), především přímých plateb.

- Otázkou přímých plateb a některých inovací v problému jejich nárokovatelnosti se přitom v druhé polovině března hodlá zabývat i Komise. Pro ČR je důležitá skutečnost, že na základě rozhodnutí Komise z prosince 2006 stále pobírá přímé platby ve formě jednotné platby na plochu, jejichž nárokovatelnost prozatím není vázána na systém legislativních norem cross-compliance.

Přechodné období

na nákup zemědělské půdy v ČR

- Diskutovaným tématem v druhé polovině února se na půdě české vlády stalo přijetí nové legislativy usnadňující prodej půdy cizím státním příslušníkům hodlajícím se trvale usadit na českém území a provozovat zde zemědělskou činnost.
- Stalo se tak novelou devizového zákona a zákona o podmínkách převodu pozemků na jiné osoby.
- Novela má umožnit nákup státní privatizované půdy cizincům, kteří se zaevidují do evidence zemědělských podnikatelů.

Hodnocení možných dopadů nové legislativy

- Novela příslušného zákona má platit od května roku 2007, v českých podmínkách je přitom tato skutečnost poměrně důležitá vzhledem k vlastnickým poměrům k půdě.

I. PROJEDNÁVANÁ LEGISLATIVA (VYBRANÉ OBLASTI)

1.1 EVROPSKÝ PARLAMENT

Značení biopotravin

Výbor EP pro zemědělství 26. února projednával otázku značení biopotravin, a to v souvislosti s předpokládanou revizí příslušné legislativy (nařízení č. 2092/91).

Obsah

Předmětem jednání byla zpráva zelené poslankyně Marie Héléne Aubert. Adekvátně se pak rozvinula i diskuse, jež se týkala převážně zpřísnění stávajících pravidel směrem k menší toleranci GMO složek jednotlivých potravin. Dalšími kroky by měla být modifikace požadavků na chov zvířat a pěstování plodin využívaných jako potraviny či změny ve značení biopotravin. Právě tato položka vzbudila při projednávání zprávy největší debatu.

V současnosti je možné při náhodné kontaminaci potravin GMO do výše 0,9% využít označení „bio“, resp. „organic“. Podle Aubertové by však i tato výjimka měla zmizet. Navíc by se při výrobě potravin mělo obecně dbát na to, aby k žádné GMO kontaminaci nedocházelo. Zavést by se mělo také označení „EU organic“ pro všechny potraviny, které jsou tvořeny minimálně z 95% z biopotravin.

Sporné body

Výtek k daným opatřením lze nalézt celou řadu: od samotné myšlenky bránit se GMO až po snahu chránit spotřebitele „za každou cenu“. Otázky vzbuzují především náklady na navrhovaná opatření a způsob jejich realizace: kdo, jak často a za kolik bude na jejich dodržování dohlížet? Je paralelní značení biopotravin „evropskou“ a národní nálepkou nutné, pokud i samotná zpráva připouští, že národní značení jsou známější a unijní text by měl být jen doplňkem?

Další vývoj

Navzdory kontroverzím byl text zprávy výborem přijat a bude projednáván ještě v plénu EP podle pravidel konzultační procedury.

Vzhledem ke stanovenému postupu a tomu, že větší-

na zamýšlených opatření bude muset být v posledku implementována jednotlivými členskými státy, lze očekávat, že uvedené ambice EP nakonec nebudou v celé své šíři naplněny. Datum projednávání v Radě prozatím stanoveno nebylo.

Vysoké ceny mezinárodního roamingu

Výbor EP pro průmysl a výzkum se 27. února zabýval dlouhodobě kontroverzní otázkou vysokých cen mezinárodního roamingu a jejich potenciální regulace.

Pozadí a obsah

Navzdory aktivitám Komise, o nichž jsme v tomto směru již několikrát informovali, EP v dané věci prozatím ke shodě nedospěl. Otázkou je, zda regulovat velkoobchodní ceny, které si mezi sebou účtují jednotliví operátoři, nebo i koncové (zákaznické) ceny.

Sporné body

Debata se rozdělila podle zastánců a odpůrců regulace jako takové. Odpůrci regulace, podporovaní telekomunikačními regulátory, upozorňovali především na dlouhodobě negativní důsledky takového kroku. Naopak její zastánci zmiňovali neefektivnost samoregulace.

Opomněli ovšem zdůraznit, že podvázání telekomunikačních operátorů má potenciál výrazně ovlivnit naplňování jindy „nedotknutelných“ lisabonských cílů, není v souladu s tvrzeními Komise o univerzální službě (mobilní telefonie do jejího rámce nepatří) a navíc existují alternativy, jimiž lze roamingové služby nahradit. Zajímavé také je, že předmětem regulace by neměly být datové služby (včetně např. SMS), ale jen služby hlasové, tudíž lze očekávat, že v případě jejího zavedení by došlo k náležité kompenzaci očekávatelných ztrát mobilních operátorů právě u jiných, paradoxně častěji využívaných služeb.

Další vývoj

Možnost podávat ke zprávě výboru pozměňovací návrhy vypršela 9. března. 12. dubna se očekává její finální přijetí právě ve výboru a v polovině května v plénu.

Německé předsednictví, které v dané otázce vyvíjí poměrně velké úsilí (např. návrh tzv. eurotarifu), předpokládá přijetí návrhu jako celku do června 2007.

Nařízení o udělování kontraktů pro zajišťování veřejné dopravy

Výbor EP pro dopravu 28. února připravoval druhé čtení návrhu nařízení týkajícího se udělování kontraktů pro zajišťování veřejné dopravy.

Legislativní pozadí

O dané otázce jsme v monitorinzích již několikrát informovali. Naposledy se návrhem zabývala Rada – v prosinci 2006.

Obsah návrhu

EP v základních parametrech návrhu neprovedl žádné zásadní změny: počítá s tím, že úřady, které příslušné kontrakty uzavírají, si i nadále zachovávají možnost buď přidělit je přímo, anebo prostřednictvím výběrového řízení.

Sporné body

Rada a Komise nemusejí souhlasit s tím, že operátoři, kteří získají kontrakt přímo, by byli vyloučeni z možnosti ucházet se o další kontrakt v zahraničí, byť v rámci standardního výběrového řízení (tzv. klauzule recipacity). Kontroverze patrně vyvolá i záměr, aby operátoři, kteří ztratí zakázku, disponovali prostředky a asistencí k ochraně svých zaměstnanců.

Pokud jde o další změny, EP hodlá ve výsledném nařízení zvýšit stropy, které by určovaly, kdy je možné udělit kontrakty operátorům přímo. Došlo by tedy k omezení možnosti svobodně se ucházet o kontrakty v jiných členských státech, ale i v rámci nich, což by mohlo potenciálně ovlivnit relativně levné, avšak kvalitní dopravce z nových členských zemí.

EP navrhuje hranici 2 mil. € nebo 500 tis. km ročně (Rada 1 mil. €, resp. 300 tis. km ročně), v případě malých a středních podniků 3 mil. € nebo 1 mil. km ročně (Rada 1,7 mil. €, resp. 500 tis. km ročně).

Předmětem debaty bude patrně i snaha EP formou „jištění“ některých kontraktů upřednostňovat při jejich uzavírání železniční přepravce.

Další vývoj

Plénium EP se bude návrhem zabývat v dubnu poté, co výbor pro dopravu přijme finální podobu své zprávy. Definitivní datum však prozatím stanoveno nebylo.

Liberalizace poštovních služeb

Výbor EP pro dopravu se 28. února zabýval otázkou připravovaného dokončení liberalizace poštovních služeb, o němž v monitorinzích pravidelně informujeme. Obecně lze říci, jeho názor v mnoha ohledech konvenoval s názory zemí, které se k liberalizaci stavějí zdrženlivě.

Legislativní pozadí

V současnosti platí směrnice, která požaduje demopolizaci pouze u všech zásilek nad 50 g. Komise proto v říjnu 2006 navrhla, aby se liberalizace rozšířila i na všechny zásilky lehčí. Právě těch se běžně posílá nejvíce.

Obsah a sporné body

Evropští poslanci nejenže nepřímo podpořili země jako Polsko, Francie, Řecko a Itálie, kde jsou poštovní služby tradičně v rukou státu, ale zároveň vyjádřili pochyby stran zajištění tzv. univerzální služby (aby základní poštovní služby byly dostupné všem za únosnou (affordable) cenu) a dopadu na zaměstnanost.

To jsou ostatně otázky, jejichž řešení v této souvislosti dlouhodobě požaduje i lobby státních zaměstnanců (CEEP), která se právě k liberalizaci poštovních služeb naposledy vyjádřila v době, kdy se jí věnoval EP.

Další vývoj

Jako největší problém se ukazuje načasování legislativního procesu. Podle Komise by měl být trh liberalizován od roku 2009, což předpokládá dohodu zainteresovaných aktérů do konce prosince 2008. To je však nereálné.

Navíc ve druhé polovině roku 2009 bude EU po ČR předsedat Francie, odpůrce jakýchkoli kroků na tomto poli.

1.2 KOMISE

Balík pro vnitřní trh se zbožím

Komise 14. února zveřejnila balík návrhů, jež by měly vést ke zjednodušení volného pohybu zboží v rámci EU, tedy k zajištění naplňování jedné ze čtyř svobod jednotného trhu Unie.

Legislativní pozadí

Na základě zjištění Komise poměrně často dochází k tomu, že členské státy blokuji pod záminkou technické inkompatibility dovoz zahraničního zboží do

země, čímž ve výsledku snižují objem obchodu se zbožím až o 10% (150 mld. €) ročně a především brání volnému pohybu zboží jako takovému.

Obsah balíku

Komise navrhuje, aby existoval exaktní a přísný mechanismus uplatňování výjimek ze strany členských států při zachování standardních možností, které jednotlivým zemím dávají prostor k restrikcím především v situacích, jež by ohrožovaly jejich veřejnou bezpečnost, veřejné zdraví ap.

Daný mechanismus by státy a dotčené firmy byly povinny dodržovat. Firmám by přitom napomáhala „jednotná kontaktní místa“ informující o požadavcích na jejich produkty v jednotlivých členských státech. Zároveň by měly být uznávány příslušné odborné posudky z jednoho státu ve státech dalších.

Sporné body

Obecně lze konstatovat, že balík návrhů, sestávající ze tří legislativních textů a jednoho sdělení, míří správným směrem, nicméně zároveň má potenciál volný pohyb zboží i bezděčně blokovat.

Navzdory tvrzením Komise se dá předpokládat, že daný mechanismus členské státy od potenciálních netarifních bariér neodradí (byť jejich postup ztíží) a firmám nepomůže, neboť bude vyžadovat jejich další aktivitu, nota bene principiálně v rozporu s volným pohybem zboží. V tomto směru se pak jako lepší řešení jeví standardní soudní cesta odkazující na stávající platné legislativní předpisy a smlouvy. Tento názor podporuje i fakt, že v průběhu legislativního procesu zdaleka není zaručeno, že budou zachovány stávající parametry balíku; k modifikacím původních záměrů iniciátora legislativy, tedy Komise, dochází poměrně často. Malé a střední firmy by nicméně mohly novou iniciativu Komise uvítat, protože jejich (časové a finanční) možnosti bránit se soudní cestou jsou relativně omezené.

Další vývoj

Uvedené návrhy budou v následujícím období předmětem legislativního procesu, interakce Komise, Rady a EP. Jeho trvání lze odhadovat zhruba na dva roky.

Dvojí zdanění

Komise 22. února zahájila konzultaci týkající se problematiky dvojího zdanění, a to na základě nezávazného podnětu, jenž vzešel z půdy OECD.

Pozadí

Dvojí zdanění je v rámci EU poměrně časté. Týká se podle Komise především těch, kteří nakupují automobily v jiné než domovské členské zemi. Problémem přitom není fakt, že by neexistovaly mechanismy, které by jej eliminovaly (Výbor pro DPH podle směrnice o DPH či Evropský soudní dvůr). Ke sporům dochází spíše kvůli nejednotnému výkladu zmíněné směrnice, resp. toho, kam podle ní spadají jednotlivé výrobky. V tomto směru je pak na jednotlivých členských státech a jejich správcích daní, jak se k celé záležitosti postaví.

Obsah návrhu

Komise navrhuje, aby existovala možnost odvolat se proti dvojímu zdanění do dvou let od doby, kdy k němu došlo, a to u příslušného správce daně. Dotčené země by měly dospět k dohodě a v případě, že se jim to nepodaří, měl by v dané věci rozhodovat arbitr. Mělo by nicméně jít o výjimečnou proceduru, což dokazuje i fakt, že Komise způsob práce arbitrů, jejich jmenování, ale i další parametry doposud jasně nespécifikovala.

Další vývoj

Po ukončení konzultace se v září 2007 se očekává příslušné sdělení Komise.

Všem, kterých se může dvojí zdanění týkat, se participace na konzultaci doporučuje.

Revize spotřební daně u nafty využívané ke komerčním účelům

Komise v souvislosti se závazkem Evropské rady snižovat produkci skleníkových plynů a využívat obnovitelných zdrojů energie 13. března navrhla revizi stávajících pravidel souvisejících se sazbami spotřební daně u nafty využívané ke komerčním účelům (směrnice 2003/96).

Legislativní pozadí

Souvislost s bojem proti klimatickým změnám Komise ozřejmila argumentem, že různé daňové systémy vedou k tzv. tankovacímu turismu, což má za následek velké množství zbytečně najetých kilometrů a potažmo i vyprodukovaných skleníkových a jiných škodlivých plynů.

Obsah návrhu

Revidovaná směrnice by měla určit novou minimální sazbu spotřební daně, jež by měla být vyšší než v současnosti uplatňované sazby u zemí, které jsou viněny právě z toho, že profitují ze zmiňovaného tankovacího turismu (tj. mají nízké sazby).

Minimální sazba by se měla do roku 2014 zvýšit ve dvou fázích (do roku 2012 a pak do roku 2014) až o 20 % ze současných 302 na 380 € za 1000 litrů nafty, přičemž by jednotlivým zemím byla jako doposud dána volnost stanovit si sazbu vyšší.

Postupně by rovněž mělo dojít ke srovnání minimálních sazeb spotřebních daní u nafty a benzínu pro komerční a nekomerční účely (na palivo pro nekomerční účely se vztahují zpravidla nižší sazby).

Sporné body

Návrh představuje typický pokus externalizovat domácí problémy a přenést je na úroveň EU. Nehledě na to, že se jedná o další z mnoha pokusů, jimiž se EU snaží zasahovat do konstrukce daňových systémů jednotlivých členských států.

Dokonce ani v rámci Komise nemá tento krok jednoznačnou podporu. Argumentace bojem proti klimatu je jednoznačně pouhým pokusem o napojení daného záměru na rozvíjející se politiky EU. Např. Německo, stávající předsednický stát, na současném režimu trati (má vyšší daňovou sazbu), a proto je jeho zájmem v rámci EU revizi prosadit. Opačného názoru jsou např. Lucembursko či většina zemí ze střední a východní Evropy (včetně ČR), jež mají obecně nižší daňové zatížení. Proti návrhu se stavějí i zástupci dopravců (např. IRU či FIA).

Další vývoj

Německé předsednictví předpokládá zařazení daného bodu na jedno z nejbližších zasedání Rady ECOFIN.

Vzhledem k tomu, že se jedná o daňovou problematiku, podléhá schvalování režimu jednomyslnosti.

Financování vodohospodářských projektů v České republice

Komise v února prohlásila, že neschválí připravené vodohospodářské projekty v ČR do doby, než budou upraveny právní vztahy mezi obcemi a příslušnými společnostmi.

Pozadí

ČR je povinna nejpozději do 31. prosince 2010 zajistit, že všechny obce nad 2000 obyvatel budou mít splaškovou kanalizaci napojenou na příslušnou čističku. A právě jich se většina zmíněných vodohospodářských projektů v objemu celkem cca 6 mld. Kč týká. Je přitom potřeba zdůraznit, že porušení pravidel EU lze sankcionovat.

Daný závazek si ČR při vyjednávání podmínek členství v EU stanovila sama. Už na podzim 2006 se objevily první informace, že Komise bude signalizovat vůči české straně problém. MMR obdrželo

zprávu v únoru 2007 a začátkem března byl o situaci zpraven i ministr životního prostředí.

Sporné body

Zásadní obtíží je, že stanovený termín (konec roku 2010) je v mnoha ohledech problematický, a to nejen z technického hlediska, ale i z důvodu financování.

Předpoklad získat prostředky ze strukturálních fondů EU byl sice při předvstupních negociacích zvažován, ale pouze rámcově, tudíž bez posouzení možných konkrétních komplikací. Pokusy o revizi tohoto přechodného období přitom byly vzhledem k politické neprůchodnosti neúspěšné.

Komise argumentuje, že kontrakty mezi dotčenými obcemi a vodohospodářskými společnostmi neodpovídají platnému právu ES, resp. podmínkám čerpání z Kohezního fondu, zatímco ČR tvrdí, že potřebný zákon 76/2006 byl připraven po konzultaci s Komisí.

Další vývoj

Na MMR se 14. března sešla koordinační skupina zástupců MMR, MZe, MF, MŽP a Sdružení oboru vodovodů a kanalizací (SOVAK). Jejím cílem je připravit nezbytnou argumentaci vůči Komisi, jejíž reakce se očekává do konce března.

Zelená kniha o městské dopravě

Komise 26. února zahájila konzultaci, jejíž výsledky by měly napomoci formulovat hlavní teze připravované zelené knihy o městské dopravě.

Obsah

Předmětem konzultace jsou především otázky související s efektivností městské dopravy, jejími změnami v souvislosti se snižováním emisí CO₂ a závazností předpokládaných cílů.

Participanti se rovněž mohou vyjádřit k tomu, zda zamýšlené kroky vůbec spadají do kompetencí EU, resp. zda jsou v souladu s principem subsidiarity (např. případ, kdy Komise v roce 2005 navrhovala, aby veřejné úřady v celé EU investovaly až čtvrtinu svých nákladů na vozový park do „čistých“ vozidel).

Reakce aktérů a sporné body

Prvními, kdo se k celé otázce vyjádřili nejen prostřednictvím konzultace, ale i veřejně, byli zástupci městských přepravních (Mezinárodní asociace veřejné dopravy, UITP). Zmínili především obavy z toho, že EU sice stanoví stejná pravidla pro veškerou městskou dopravu, ale implementaci ponechá na dotčených aktérech, a to včetně financování.

Navrhli proto pouze nezávazné návrhy, jež by definovaly „evropský rámec“ (podpora výzkumu, internalizace externalit, výměna praktických zkušeností ap.). Zástupci EP podporovaní ekologickými organizacemi se naopak obávají, že nezávazná opatření nemají potenciál naplnit cíle, kterých hodlá EU v kontextu městské dopravy dosáhnout. Jejich postoje ovšem pomíjejí komplexnost celé problematiky a obtíže s potenciálním zaváděním shodných pravidel ve všech členských státech, nota bene když současná pravidla se často neliší stát od státu, ale město od města.

Další vývoj

Konzultace potrvá do konce dubna. Ve třetím kvartále se pak počítá se zveřejněním zmiňované zelené knihy, jež rovněž bude doprovázena veřejnou konzultací, trvající patrně do jara 2008. Ve druhé polovině roku 2008 se pak počítá s přijetím konkrétního akčního plánu a případných legislativních návrhů.

Regulační rámec pro telekomunikace

Komise na konci února nalezla obecnou shodu se Skupinou evropských regulátorů (ERG) ohledně očekávané revize tzv. regulačního rámce pro telekomunikace.

Obsah

ERG Komisi navrhl, aby byla jeho i její role v kontextu telekomunikací posílena a aby na poli telekomunikací zároveň vznikla i obdoba Evropského systému centrálních bank, tj. „evropský“ regulátor, jehož členy by byli telekomunikační regulátoři z jednotlivých členských zemí.

Sporné body

Vzhledem k významu ERG je daný moment důležitý, protože ukazuje na podporu jednoho z nejdůležitějších aktérů celého procesu. Na druhou stranu „federalizace“ telekomunikačních regulátorů není bezproblémová, byť Komise ji – z pochopitelných důvodů – podporuje.

Zatím není zcela zřetelné, co přesně má být předmětem činnosti posílené ERG, jak má rozhodovat a proč. Na tyto skutečnosti přitom neupozorňují jen partneři ERG z oblasti telekomunikací (např. ECTA), ale např. i národní vlády obávající se podobného vývoje jako v případě jejich centrálních bank (tj. ztráty velké části nástrojů, které dané instituce činí smysluplnými). Na druhou stranu je pravda, že ERG počítá s „federalizací“ až v horizontu 5–10 let. Existuje tedy časový prostor pro případná protipatření ze strany zainteresovaných aktérů.

Další vývoj

Konkrétní návrh revize telekomunikačního regulačního rámce včetně specifikace jeho základních parametrů se očekává v červenci 2007.

II. AKTUÁLNÍ PROBLÉMY

2.1 EVROPSKÁ RADA – ZÁVĚRY

Berlínská deklarace

Na jarním summitu 8. a 9. března 2007 se Evropská rada zabývala otázkami posílení vnitřního trhu a konkurenceschopnosti Unie, potřebou investic do vědy a výzkumu, zkvalitněním stavu na pracovišti a lepší sociální kohezí. Rada shledala potřebu zlepšit podmínky, které by vedly k oživení podnikání. Centrem jednání však byla společná energetická politika, problematika klimatických změn a výročí podepsání Římských smluv. Zástupci členských států se na oficiální večeři zaměřili na projednávání podoby tzv. Berlínské deklarace, která bude podepsána 25. března právě při příležitosti padesátiletého výročí od podepsání Římských smluv, které znamenaly počátek období evropské integrace. Vlastní text vypracuje německé předsednictví až po summitu na základě připomínek jednotlivých států tak, aby o pár týdnů později mohl být text přijat všemi 27 členskými státy.

Průběh jednání a postoje členských států

Členské státy nebyly od samého počátku jednotné v názoru na to, jak by text deklarace měl vypadat, respektive co by měl a co neměl obsahovat. Německé předsednictví chce tímto dokumentem znovu obnovit intenzivní jednání o konkrétní podobě evropské ústavní smlouvy, která byla před dvěma roky odmítnuta Francií a Nizozemím a již se bude zabývat červnový summit Evropské rady. Státy patřící do tzv. „pro-ústavního“ bloku (ústavní smlouvu ratifikovaly) by text chtěly schválit na prosincovém summitu pořádaném již portugalským předsednictvím tak, aby nová smlouva vešla v platnost ještě před volbami do Evropského parlamentu v roce 2009.

Na oficiální večeři 8. března vyslovil každý z představitelů členských států své stanovisko a připomínky k podobě připravované Berlínské deklaraci, která by podle shody všech měla být hlavně srozumitelná, adresovaná přímo občanům Unie, 2-3 strany dlouhý text, jenž by byl přívětivý na čtení a neobsahoval by složité unijně-právní jazyk. Deklarace by měla vyzdvihnout úspěchy evropské integrace a celého projektu Evropské unie, která díky mechanismům jednotného

trhu, měny a dalším nástrojům vedla k ekonomické, sociální a kulturní prosperitě kontinentu a mírovému vývoji po celé půl století. Text by měl jasně ukazovat směr, kterým se Unie chystá ve 21. století ubírat a nabídnout hlavně mladé generaci perspektivy dalšího vývoje demokratické společnosti. Vcelku jednotné jsou členské státy v názoru na to, že by deklarace neměla explicitně zdůrazňovat konkrétní termín přijetí ústavní smlouvy, referovat k nutnosti institucionálních změn nebo používat slova jako „ústava“ a „ústavní“. Tento názor zastává i Česká republika.

Postoje k tomu, jakým způsobem zmínit v deklaraci proces rozšiřování Unie, se různily. Státy střední Evropy a Velká Británie jsou pro další rozšiřování, naopak Francie a Lucembursko, jejichž občané jsou k dalšímu rozšiřování spíše zdrženliví, by požadovaly, aby z textu vyplynula podmínka souhlasu občanů EU s případným rozšířením.

Angela Merkelová však zdůrazňuje, že každé rozšiřování vedlo k obohacení EU, přičemž to poslední znamenalo vítězství demokracie nad diktaturou. Nad zmíněním jednotné měny eura v textu deklarace panovaly také značné neshody hlavně ze strany Velké Británie, která však svůj postoj změnila těsně před zahájením summitu v souhlas, jelikož společná měna je jedním z velkých úspěchů evropského projektu a bude se brzy týkat většiny členských států. Diplomatická jednání se dotkla také francouzského návrhu zdůraznit důležitost evropského sociálního modelu Unie, který zastává dalších osm států (Belgie, Bulharsko, Kypr, Španělsko, Řecko, Maďarsko, Itálie a Lucembursko) nebo polského bodu společné křesťanské identity EU nebo zmínění komunistického útlaku střední Evropy.

Text bude spolupodepisovat Evropská komise a Evropský parlament, který se chce také na jeho podobě částečně podílet. Předseda Komise Barosso chce v textu podtrhnout důležitost klimatických změn a energetické politiky Unie stejně jako nutnost institucionální dohody, kterou podporuje také Federalistická skupina EP.

Navrhovaný obsah Berlínské deklarace

■ Deklaraci by měly tvořit čtyři části.

První nastíní historické úspěchy vývoje EU jako již zmíněný jednotný trh, euro, schengenský prostor.

Společná měna i užívání čtyř svobod jednotného trhu se již v této fázi vyjednávání ukázalo opět jako problematické z důvodu nerovnosti mezi starými a novými členskými státy v této oblasti. Druhý tématický blok zdůrazní společné evropské hodnoty postavené hlavně na konceptu tolerance, mezi něž A. Merkelová také řadí křesťanské hodnoty, což se opět neseťkalo se všeobecnou podporou. Globalizace, klimatické změny a energetická bezpečnost, výzkum a inovace patří do třetí části deklarace s pracovním názvem budoucí výzvy. Poslední část se hodlá věnovat politické vůli pokračovat v procesu evropské integrace a potřebě institucionální reformy. Jak již bylo řečeno, ústavní smlouva nebude explicitně zmíněna, ale bude se na ní pravděpodobně odkazovat slovy „smlouva“.

Napříč politickým spektrem a institucemi panuje jednotný názor, že by Berlínská deklarace měla mít hlavně oslavný charakter, podtrhnout společně dosažené úspěchy a jasně vyjádřit svůj postoj vůči výzvám 21. století, které jsou jak vnitro-unijního, tak globálního charakteru.

Berlínská deklarace na plénu EP

V rámci plenárního zasedání EP 14. března vystoupil jako zástupce předsednické země německý ministr zahraničí Steinmeier, aby seznámil europoslance s tím, co by se mělo nakonec objevit ve finální verzi Berlínské deklarace. Potvrdil de facto její strukturu v podobě, v jaké byla diskutována již na summitu Evropské rady (měla by obsahovat odkaz na úspěchy v kontextu 50. výročí myšlenky evropské integrace, základní hodnoty Unie a budoucí výzvy, které před EU stojí – viz výše). Do následné debaty se pak dle očekávání zapojili především europoslanci nejvíce aktivní v podpoře konstitucionalizace EU, předseda EP Pöttering (EPP-ED) a předseda výboru pro ústavní otázky Jo Leinen (PES).

Pöttering podpořil Leinena zdůrazněním, že text deklarace by též měl obsahovat zmínku o tom, že EP podporuje Evropskou ústavu. Dle Jo Leinena potom musí být mezi fundamentálními hodnotami Unie rozhodně jmenován evropský sociální model, s důrazem na slovo „evropský“ a na jeho jedinečnost právě v tomto kontextu, a metoda komunitární spolupráce, která dle Leinenova vyjádření též nemá ve světovém měřítku obdoby a je ryze evropským „vynálezem“, jehož úspěšnost je třeba zdůraznit. Možnost zahrnutí „komunitární metody“ do Berlínské deklarace však vyloučil ministr Steinmeier s upozorněním, že má jít v první řadě o srozumitelný text, který bude schopen oslovit občany.

Energetika a boj proti klimatickým změnám

Energetika měla tvořit nejdůležitější část agendy březnového summitu Evropské rady, naplnily se přitom predikce, že půjde současně i o část nejkontroverznější.

Jednání o energetické politice a zejména o energetickém akčním plánu EU do roku 2020, který Komise prezentovala v lednu, vyplňovala téměř celé dva jednací dny. Ty byly poznamenány i únikem desinformací o tom, že k dohodě již došlo v době, kdy stále zůstávala nedořešena nejspornější otázka týkající se obnovitelných energetických zdrojů a jejich podílu na výrobě energií.

Legislativní pozadí

Rada ministrů pro životní prostředí se 20. února shodla na potřebě zredukovat emise CO₂ o minimálně 20% do roku 2020, a to i formou zapojení dopravy do systému obchodování s emisními povolenkami.

Pozadí

Dané zasedání se uskutečnilo nejen v reakci na lednovou prezentaci tzv. energetického balíku ze strany Komise, ale mj. i z důvodu příprav na zasedání Evropské rady a kvůli snaze EU udržet své politické vedení v celosvětovém boji proti klimatickým změnám.

Obsah a sporné body

Přestože došlo k odsouhlasení obecného cíle, národní delegace se zdaleka neshodly na způsobech jeho dosažení, metodologii, jíž by mělo být jeho naplňování poměřováno, referenčním rokem a odpovědností jednotlivých členských států. Došlo nicméně ke stanovení podmíněného cíle snížení emisí CO₂ až o 30% (v případě, že tak učiní i aktéři mimo EU).

Předmětem diskuzí byl především fakt, že v otázce snižování emisí nelze na všechny členské státy (s ohledem na velmi různorodé podmínky, v nichž se nacházejí) klást stejné nároky, protože by mohlo dojít k oslabení jejich konkurenceschopnosti nejen v rámci EU, ale i navenek. (Ostatně v současnosti tuto skutečnost uznává i často kritizovaný Kjótský protokol, který za určitých podmínek umožňuje některým zemím dokonce zvýšit produkci skleníkových plynů. Typickým příkladem je Španělsko.)

Pokud jde o způsoby snižování koncentrací CO₂, nejčastějším návrhem bylo zapojení dopravy do systému obchodování s emisními povolenkami. Byť by měl svou roli sehrát i podíl recyklátů a biopaliv na celkové spotřebě energií, jejich využívání v určeném objemu (20%, resp. 10%) by mělo zůstat pouze indikativní.

Systém emisních povolenek by se neměl omezit jen na leteckou dopravu, ale potenciálně by se měl rozšířit i na dopravu silniční a železniční (tento návrh vzešel z Velké Británie). V případě aerolinek se nicméně objevily pochybnosti ohledně konkurenčního omezení evropských firem na celosvětovém trhu, resp. návrhy, jak dosáhnout toho, aby se systém povolenek vztahoval stejnou měrou na evropské dopravce i ty, kteří působí ve třetích zemích. Časově by měly být požadavky na všechny operátory sladěny, přijmeme-li tedy inkorporaci letecké dopravy do systému povolenek za relevantní a pomíneme-li možné konflikty na půdě WTO a Mezinárodní organizace pro civilní letectví, na něž některé delegace rovněž upozornily. Další rovinu problému tvoří země, které z letecké dopravy v širším slova smyslu výrazně profitují (např. Řecko, Portugalsko, Kypr či Francie).

O automobilové dopravě se na půdě Rady hovořilo především v souvislosti s cílem dosáhnout do roku 2020 snížení emisí CO₂ na 120 g na kilometr. Podle ministrů by se na jeho naplňování měl podílet automobilový průmysl jako celek, přičemž by neměla být a priori diskvalifikována řešení typu zdanění či ekoznačení. I zde se však objevily pochybnosti především ze strany zemí, které vyrábějí energeticky náročné automobily. Např. Německo se obává ohrožení vlastního automobilového průmyslu.

Reakce aktérů

V porovnání s pochybnostmi na půdě Rady, jejíž členové budou těmi, kteří budou v posledku obhajovat unijní rozhodnutí na národní úrovni, signály od ostatních aktérů vyznívají „jednoznačněji“. Např. EP se už v polovině února postavil za plnění všech kroků, které napomohou co největšímu snížení skleníkových plynů nejen podle Kjótského protokolu, ale i v „postkjótském“ období.

30% cíl, který Rada podmínila tím, že se na snižování skleníkových plynů budou podílet i další aktéři, EP označil za minimum. Podobně se vyjádřil i v souvislosti s recykláty a biopalivy a jejich podílu na celku energetických zdrojů: měl by být vyšší a povinný. Ekologické organizace v tomto ohledu EP podpořily a ve stejném duchu se vyjádřil i český ministr životního prostředí. Dojít by mělo především k posunům na poli dopravy, která se údajně podílí na celkové produkci CO₂ až jednou pětinou, byť Komise v roce 2006 při střednědobém hodnocení své bílé knihy o dopravě uznala, že očekávat přesun většiny (především silniční) dopravy na „šetrnější“ železnici je v danou chvíli nerealistické. Naopak by se mělo investovat do silniční infrastruktury.

Obecně vzato platí, že tendence podvazovat dopravu a potažmo ekonomiku se vyznačují tím, že jejich zastánci nenabízejí věrohodnou alternativu, jež by měla nahradit existující stav věcí. Zvláště patrné to je v porovnání EU a zemí vně.

Další vývoj

Těsně před zasedáním Evropské rady se zformovaly dvě skupiny aktérů – proponenti a odpůrci závazných cílů souvisejících s bojem proti klimatickým změnám a/nebo zastánci a odpůrci jaderné energetiky. Do první skupiny patřilo mj. Švédsko, Dánsko, Slovinsko, Itálie, (poněkud překvapivě) Velká Británie, Německo, EP a Komise, do skupiny druhé pak (za podpory BusinessEurope) např. Polsko, Finsko, Maďarsko, ČR, Bulharsko či Francie.

Evropská rada nakonec přijala argumenty zastánců závazných cílů, a to navzdory dlouhotrvajícímu nesouhlasu především ze strany Francie, ČR, Maďarska a Slovenska.

Komise na výsledek summitu reagovala prohlášením, že do podzimu připraví nezbytné legislativní návrhy, které by měly dosažení cílů souvisejících s bojem proti globálnímu oteplování napomoci. Vzhledem k tomu, že návrhy budou podléhat standardnímu legislativnímu procesu, lze čekat, že nesouhlasící státy se pokusí vytvořit účinnou blokační menšinu bránící jejich finálnímu přijetí. Ostatně závazky z Evropské rady výrazně překračují cíle stanovené v Kjótském protokolu a už s jeho naplňování se objevují nemalé potíže. Lze tedy předpokládat, že implementace „postkjótských“ změn na tyto limity nesporně narazí, nehledě na to, že dalším sporným bodem jistě bude distribuce celkového („unijního“) závazku mezi jednotlivé členské země.

Hodnocení závěrů summitu

Závěry v oblasti energetiky jsou hodnoceny jako kompromisní, nedošlo totiž k zásadnímu rozhodnutí v otázce, zda závazný strop 20% podílu obnovitelných zdrojů na výrobě energie v jednotlivých členských státech EU může zahrnovat i výrobu energie z jadra. Zároveň byl potvrzen 8% limit podílu biopaliv na obnovitelných zdrojích do roku 2015 a 10% limit do roku 2020.

Interpretace závěrů může být dvojitá: summit se sice shodl na tom, že jaderná energie mezi obnovitelné zdroje nepatří, konkrétní naplňování stanoveného závazku směřujícího i ke snížení emisí fosilních paliv při výrobě energie je však ponecháno na rozhodnutí jednotlivých členských států. Členské státy, které z hlediska svých podmínek (geografických, geofyzických či ekonomických), prosazovaly buďto tu variantu, dle níž by 20% podíl obnovitelných zdrojů na výrobě energií nebyl pro jednotlivé členské státy

povinný (případně aby tento povinný podíl byl nižší), anebo variantu, dle níž by jeho naplnění mohlo být pokryto i jadernou energetikou, tedy nedosáhly úplného vítězství. Na druhé straně, jistá interpretace závěrů summitu může jejich stanovisku vyhovovat, v budoucnu lze tedy očekávat spory o to, zda daný členský stát plní či neplní stanovený závazek, případně je možné i to, že některé státy budou mít s naplňováním tohoto závazku podle svých vlastních představ menší problémy než státy jiné. Ve skupině zemí, které prosazovaly zahrnutí jaderné energie do stanoveného povinného 20% podílu obnovitelných zdrojů, totiž figurovaly jak státy politicky i institucionálně silné (především Francie, která prosazovala tuto variantu zejména z ekonomických důvodů, výroba energie je totiž v této zemi majoritně založena na jádře a Francie sama náleží mezi největší výrobce jaderné energie nejen v evropském, ale i světovém měřítku), tak státy menší a noví členové, kteří kritizovali především fakt, že paušální nastavení povinného 20% podílu obnovitelných zdrojů energie nebere v úvahu různou velikost ani různé geofyzické podmínky, které členské státy k výrobě energie mají. Patřila mezi ně Česká republika či některé státy Pobaltí.

Na tomto názoru stran budoucnosti jaderné energetiky se shodují i zástupci některých zájmových skupin. Např. zástupci průmyslu (Eurochambres) se krátce po summitu vyjádřili, že snaha naplnit povinné limity obnovitelných zdrojů nesmí v první řadě ohrozit zásobování evropských zemí energií za přijatelné a konkurenceschopné ceny, tedy že nesmí vést k nárůstu cen energií. Komise a vlády členských států by dle jejich názoru „na oplátku“ měly vyjít výrobcům energií vstříc prostřednictvím snížení byrokratické zátěže a také umožněním zahrnout jadernou energetiku do povinných limitů. Už nyní se očekává, že naplňování energetických plánů Komise povede v řadě zemí, které nedisponují snadným přístupem k obnovitelným zdrojům energie, k nárůstu cen energií.

Hodnocení ze strany zájmových skupin

Reakce na závěry summitu v oblasti energetické agendy jsou smíšené a spíše rozpačité. Kritika zájmových skupin se týká nejen nejvíce medializovaného problému obnovitelných zdrojů, ale také toho, že v oblasti liberalizace evropského trhu s energiemi, což měla být další důležitá a ambiciózní položka energetického plánu EU, summit dospěl jen k velmi vágním závěrům, což po summitu kritizovali především zástupci malých a středních podniků (UEAPME), kteří poukazovali hlavně na absenci vůle odstranit monopoly v oblasti výroby i distribuce energie, jejichž vliv se projevuje především v cenách elektřiny.

Na nedostatky v této oblasti bylo upozorňováno už v případě lednového energetického legislativního balíčku Komise, dokončení jednotného trhu s elektřinou a plynem je přitom považováno za téma, které ještě bude předmětem dalších řešení a diskusí v rámci evropských institucí, především zasedání Rady ministrů v oblasti energetiky, která se uskuteční v červnu.

Spíše konstruktivním způsobem se k obsahu evropského energetického akčního plánu postavila Rada evropského chemického průmyslu CEFIC, i když také zástupci chemického průmyslu zdůrazňovali potřebu zachování tržních mechanismů v odvětví. Kritizovali v této souvislosti např. účinky stávajícího mechanismu obchodování s emisemi, který podle nich zatěžuje spíše spotřebitele než výrobce energií, zatímco k podstatné redukci produkce CO₂ prozatím příliš nepřispívají (je však třeba připomenout, že mechanismus funguje teprve od počátku roku 2005).

Právě stávající podoba mechanismu obchodování s emisemi a špatné fungování evropského trhu s energiemi jsou dle této zájmové skupiny primárními příčinami vysokých cen energií, které vedou i k nízké konkurenceschopnosti evropského chemického průmyslu (jakožto poměrně náročného energetického spotřebitele). V následně zveřejněném prohlášení zástupci chemického průmyslu zdůraznili důležitou roli, kterou právě chemický průmysl může sehrát v produkci biopaliv, nových ekologických materiálů využitelných v dopravě či izolačních materiálů využitelných ve stavebním průmyslu za účelem dosažení energetických úspor. Ekologické chování evropského chemického průmyslu dokládá zpráva CEFIC na skutečnosti, že v letech 1990–2004 právě chemický průmysl v EU (tedy ještě před vstupem nových členských států) navzdory téměř 50% nárůstu objemu vlastní produkce snížil svoji energetickou spotřebu o 40% a produkci skleníkových plynů o více než 20%, přispěl přitom ke snižování zátěže životního prostředí řadou výrobních inovací, včetně vývoje technologií založených na nízké produkci CO₂.

Hodnocení závěrů summitu na plenárním zasedání EP

Do kontextu celkové debaty institucí EU o otázkách energetiky a ochrany životního prostředí a zde především tématu klimatických změn, zapadala i část agendy plenárního zasedání ve dnech 12. – 15. března. Závěry Evropské rady komentovali někteří europoslanci.

Např. německá europoslankyně Rebecca Harmsová za frakci Zelených se pozastavila nad tím, že sum-

mit v rámci diskuse o klimatických změnách nejednal o škodlivých účincích dopravy. Navrhovala přitom, aby se podobné povinné limity využití obnovitelných zdrojů týkaly v budoucnu i vytápění a využívání klimatizačních zařízení. Zástupci frakce Zelených se k závěrům Evropské rady v oblasti energetiky vyjadřovali i během plenárního zasedání, na němž závěry prezentoval německý ministr zahraničí Steinmeier. Z hlediska energetické bezpečnosti je podle nich důležitějším problémem modernizace v oblasti stavebního průmyslu a zde užívaných technologií, která by měla vést k energetickým úsporám, než „budování dalších produktovodů“. Zcela opačný názor než zástupci frakce Zelených prezentoval např. britský poslanec za frakci Nezávislých Jim Allister, který varoval, aby boj proti klimatickým změnám neotevřel celou novou „frontu“ evropské regulace. Francouzská poslankyně Françoise Grossetête (EPP-ED) následně upozorňovala na pokrytectví některých členských států, které odmítají jadernou energii, zároveň jsou však největšími nákupci energie zvnějšku, která pochází právě i z jádra. Jako negativní příklad zmínila v tomto směru i Německo, které jadernou energii odmítá, prodává však technologii sloužící k její výrobě například Číně.

Politické frakce v rámci pléna diskutovaly i možnost ustavení speciálního dočasného výboru, který by se věnoval klimatickým změnám. Její vytvoření navrhla už na počátku roku druhá nejsilnější frakce socialistů (PES), 13. března ji ústy svého dosavadního předsedy, Francouze Josepha Daula, podpořila i nejsilnější frakce, pravicová EPP-ED. K formálnímu vytvoření výboru, do nějž mají dle doporučení klíče jmenovat své zástupce (celkem více než 40) jednotlivé frakce, by mělo dojít na dubnovém či květnovém plénu.

Vytváření ad hoc výborů a komisí (samozřejmě včetně příslušné personální a finanční dimenze), jež se mají věnovat momentálně aktuálním a diskutovaným problémům, je oblíbeným „nástrojem“ parlamentních těles, EP v tomto ohledu, zdá se, není výjimkou. Plán byl již kritizován bruselskými komentátory s poukazem na to, že příslušnou problematikou se zabývají majoritně standardní parlamentní výbory, především Výbor pro průmysl, výzkum a energetiku, Výbor pro vnitřní trh a ochranu spotřebitele a samozřejmě Výbor pro životní prostředí. Plánovaný dočasný ad hoc výbor by přitom měl mít vůči činnosti stálých výborů především poradní funkci, měl by se zabývat organizací odborných seminářů a konferencí, co je důležité: vlastní návrhy může podávat pouze prostřednictvím zmíněných stálých výborů EP.

Externí souvislosti evropské energetické politiky

Jak v oblasti obchodu s energetickými surovinami a budování energetické infrastruktury, tak v oblasti jednotného trhu s plynem nelze pominout skutečnosti, že do hry vstupuje i externí dimenze evropské energetické politiky, která v řadě souvislostí získává nejen ekonomický, ale i strategický rozměr.

Komise zvažuje v rámci liberalizace trhu s energiemi jako jednu z alternativ diverzifikaci také v oblasti vlastnických podílů na úrovni sítí a oddělení distribuce od výroby i z hlediska majetkového. Tento rozměr plánované liberalizace však byl nakonec ze závěrů Evropské rady v oblasti energetiky vypuštěn pro nedostatek konsensu a artikulaci některých obav. Především na evropský trh s plynem a do oblasti jeho distribuce a dodávek by tak prostřednictvím nákupu vlastnických podílů mohli snadněji vstupovat další hráči, a to např. i ruští energetičtí giganti. Na ty by měla liberalizace evropského trhu s plynem jak negativní, tak potenciálně i pozitivní dopad. Ruským plynárenským společností, jimž v současnosti i s ohledem na legislativní politiku ruské vlády v posledních letech drtivým způsobem dominuje de facto státní plynárenský koncern Gazprom, se ještě před východním rozšířením EU podařilo získat významný podíl v energetických společnostech některých států východní Evropy (Pobaltí, Bulharsko). V některých případech je podíl v rafinérských a plynárenských firmách i v rámci distribučních společností natolik vysoký, že se fakticky rovná monopolu a požadavky na liberalizaci a odstranění vlastnických monopolů v oblasti výroby a především distribuce energie by se tak mohly dosti negativně dotknout i těchto ruských vlastníků. Na druhé straně by jim liberalizace mohla otevřít cestu do západní Evropy, kam se jim dosud z hlediska vlastnických poměrů nedařilo proniknout natolik efektivně.

Rusko jako významný hráč vstupuje na evropský energetický trh i viditelnějšími cestami. Vedle již vybudovaných smluvních vztahů s Německem, na jejichž základě je budována severní trasa ropovodu přes Baltské moře mimo území Ukrajiny a Polska, Rusko uzavřelo v březnu smlouvu s dalšími dvěma členskými státy EU, Bulharskem a Řeckem o vybudování nového ropovodu, který má zásobovat středomořskou oblast.

Tato skutečnost je zajímavá, vzhledem k tomu, že od nejnovějšího rozšíření EU si některé komentáře slibovaly možnosti obohacení importu vysoce strategických energetických surovin (jako je ropa) z jiných než ruských zdrojů (navázání vztahů se státy střední Asie, vlastníky kaspické ropy, a aktivní

participace Rumunska na této aktivitě, jak ještě před rozšířením sliboval prezident Basescu). Rozhovory se stále ne příliš stabilními možnými partnery ve střední Asii (Kazachstán, Uzbekistán, státy jižního Kavkazu) sice probíhaly i ve sledovaném období, aktuální bulharsko-řecká aktivita však svědčí o tom, že v lednu 2007 vstoupily do EU dva státy, jejichž představy o budoucích možnostech energetické spolupráce (či naopak nespolečné) s Ruskem jsou poněkud odlišné, což vyplývá i z odlišné tradice politicko-ekonomických vztahů s Ruskou federací u Bulharska na jedné straně a Rumunska na straně druhé, která sahá do 90. let minulého století i dále. Otázku „budování dalších produktovodů“ tedy nelze v kontextu evropské energetické debaty pominout ani do budoucna, a to jak z ekonomických, tak bezpečnostně-strategických hledisek. Strategickou dimenzi je následně třeba brát do úvahy i v dalších oblastech souvisejících s evropskou energetickou politikou, především v otázce podmínek liberalizace trhů s energiemi.

Lisabonská strategie

Část agendy březnové Evropské rady tvořilo vedle vysoce medializovaných problémů energetiky a Berlínské deklarace také poněkud opomíjené téma Lisabonské strategie a jejího naplňování ze strany členských států. Fakt, že toto téma zůstalo stranou zájmu médií souvisí do značné míry i se skutečností, že závěry summitu byly v tomto směru opět do velké míry předvídatelné. Členské státy se jen těžko mohly zavázat k něčemu jinému, než k tomu, že posílí své úsilí v naplňování reformních cílů strategie.

Summit přitom vyzdvihl především potřebu celkových strukturálních reforem ekonomiky, s důrazem na zdravotnictví a penzijní systém, což jsou oblasti poměrně vysoce citlivé a důležité také z hlediska ČR. Summit zdůraznil i potřebu snižování byrokratické zátěže, což je také jedna z priorit německého předsednictví, a to pro EU poměrně typickou cestou stanovení cíle procentuálního snížení legislativní zátěže. Členské státy se tak zavázaly, že do roku 2012 musí být legislativní břemeno sníženo o čtvrtinu, tedy o 25 %, čehož by mělo být dosaženo zrušením nejméně efektivních či zastaralých legislativních norem. Vzhledem k tomu, že plán snižování byrokratické zátěže, který v rámci Komise prosazuje již delší dobu komisař Verheugen, je naplňován poměrně pomalu, bude zajímavé sledovat, jakým způsobem si Komise i členské státy s tímto poměrně vágně definovaným (a nijak závazným) cílem poradí. Situace by dle některých účastníků summitu mohla být řešena např. ustavením nezávislé poradní skupiny při

legislativních orgánech EU, která by při snižování byrokratické zátěže pomáhala i členským státům.

Problematika vědy, výzkumu a inovací

Summit též v souvislosti s Lisabonskou strategií upozornil na důležitost posílit výdaje určené na podporu inovací a vzdělávání, což je oblast, v níž EU tradičně zaostává za externí konkurencí.

Členské státy zdůraznily potřebu naplnění 3% podílu HDP na výdajích určených pro vědu a výzkum do roku 2010. Vedle nutnosti dokončit liberalizaci společného trhu s energií a plynem se členské státy shodly na potřebě co nejrychlejšího dokončení propojení trhů s finančními službami, což je též poměrně citlivá složka agendy EU, na liberalizaci poštovních služeb či snížení tarifů za roaming do konce roku 2007. Summit hovořil také o budoucnosti známého projektu Evropského technologického institutu, zde se nejdůležitější otázkou stalo financování tohoto projektu, zapojení soukromých investic, zajištění nezávislosti řídicího tělesa či otázka toho, zda institut má být oprávněn vydávat akademické tituly. Prosadit tuto alternativu bylo prvotní snahou Komise, členské státy se však s touto možností příliš neztotožňovaly z obavy, že by institut, jehož cílem má být podpora rozvoje vědy a výzkumu v rámci již stávajících evropských akademických a univerzitních pracovišť, měl ambici těmito institucím konkurovat.

V externí dimenzi summit Evropské rady v souvislosti s Lisabonskou agendou a stále problematickým naplňováním jejích cílů konstatoval důležitost dokončení Katarského kola WTO, což je ovšem podmínka, jejíž naplnění neleží zcela jen v rukou EU.

Závěry summitu nehovoří explicitně o Číně a Indii, právě v souvislosti s těmito dvěma státy je však zmiňována obava z pokračujícího porušování práv duševního vlastnictví, což je také důležitá část agendy prozatím stále zablokovaného jednacího kola WTO v Dauhá.

2.2 EURO A PAKT RŮSTU A STABILITY

V únoru a březnu Komise pokračovala ve zveřejňování výsledků hodnocení konvergenčních programů jednotlivých států, které se připravují na převzetí společné měny, a stabilizačních programů států eurozóny. S výjimkou ČR, která kvůli povolební situaci dokončila konvergenční program teprve v březnu a zaslala jej Komisi, hodnotila Komise konvergenční programy všech nových členských států. Poprvé vydala také zprávu týkající se Bulharska a Rumunska.

Otázka přijetí eura však není jen problémem (ne)plnění konvergenčních kritérií. Jedním z největších kandidátů na přijetí společné měny od 1. ledna 2008 se i na základě podané přihlášky jevil Kypr, dvě nejsilnější strany, pravicová Liberální a levicová Labouristická strana však daly v březnu najevo, že možná neschválí nutné legislativní změny, které by přizpůsobily status kyperské centrální banky měnovému systému, který je založen také na ústřední úloze Evropské centrální banky. Odmítání změny statusu centrální banky, která by umožnila její podřízení Evropské centrální bance a zařazení do evropského měnového systému, způsobilo, že společná měna nebyla stále přijata jedním z členských států EU-15, který nedisponuje primárněprávní výjimkou z Maastrichtské smlouvy, Švédskem. Pokud by tedy kyperský parlament nepřijal tyto legislativní změny, ostrovní stát by se členem hospodářské a měnové unie ke stanovenému datu stát nemohl. V pozadí kyperských kontroverzí je přitom i obava z dopadu přijetí společné měny na příjmově nejchudší společenské vrstvy, zejména labouristé by proto chtěli oddálit přijetí eura alespoň o rok. Lze připomenout, že podobnou možnost skokového nárůstu cen zmiňovaly v souvislosti se společnou měnou i některé politické skupiny v ČR, které sice na evropské úrovni myšlenku přijetí společné měny vyplývající z Přístupové smlouvy bez problémů přijímaly, ve vnitropolitickém diskursu však upozorňovaly na tyto možné důsledky vstupu do měnové unie. Kypr, podobně jako další nové členské státy, které vstoupily do EU v roce 2004, respektive 2007, se v přístupové smlouvě zavázal k povinnému přijetí společné měny, termín rozšíření eurozóny však pochopitelně stanoven není a závisí na ekonomické výkonnosti jednotlivých zemí, respektive na jejich plnění konvergenčních kritérií.

Vedle evaluací Komise se k plnění konvergenčních kritérií a plánům jednotlivých zemí na přijetí eura v rámci nezávazných zpráv vyjadřují i některé další prestižní finanční instituce.

V březnu například představitel místní pobočky Mezinárodního měnového fondu (IMF) Biswajit Banerjee u příležitosti konference, které se zúčastnil slovenský ministr financí, uvedl, že Slovensko má dobré podmínky pro přijetí eura v roce 2009 a že konvergenční program, který předložilo Komisi, je tedy v tomto smyslu realistický. Slovensko prožívá (do značné míry ještě pod vlivem reform provedených Dzurindovou vládou) stabilní růst HDP, který za rok 2006 přesáhl 8 %. Z hlediska konvergenčních kritérií znepokojuje ovšem nárůst inflace oproti roku 2005, boj s jejím nárůstem tak bude zřejmě největším úkolem monetární politiky slovenské vlády, pokud chce přijmout euro v termínu, který si

předsevzala. Současný premiér Fico se částečně připojil ke kritice, kterou představitelé některých států připravujících se na přijetí společné měny směřovali vůči relevanci konvergenčních kritérií pro transformující se ekonomiky, které zažívají hospodářský růst či procházejí nutnými strukturálními změnami.

Už na sklonku minulého roku kritizovali představitelé polské vlády, že Komise při hodnocení plnění kritéria rozpočtového deficitu a deficitu veřejných financí nezohledňuje fakt, že země právě prochází nutnými reformami typu penzijní reformy. Fico nyní kritizoval inflační kritérium, které nezohledňuje specifickou situaci postkomunistických států procházejících nyní výrazným hospodářským růstem. Možná revize konvergenčních kritérií je téma diskutované v poslední době v rámci Komise i EcoFin, možné změny však prozatím nemají konkrétní a především konsensuální podobu.

ČR a její konvergenční program

ČR v rámci svého konvergenčního programu nestanovila závazné datum, což by konec konců ani nemělo být cílem konvergenčního programu jako takového, i když je tento fakt často mylně zdůrazňován. Rok 2012 je přitom v rámci českého konvergenčního programu prezentován realisticky jako nejdříve možný termín přijetí eura.

Podobně nestanovily závazný termín ani další dva státy Visegrádu, Polsko a Maďarsko, i když Maďarsko potýkající se s vysokou mírou dluhu veřejných financí, zmiňuje v konvergenčním programu, že k přijetí společné měny by mohlo dojít po roce 2013.

2.3 FINANCOVÁNÍ EU

Reforma rozpočtové politiky EU a Lamassourův plán

Ačkoliv současná finanční perspektiva pro období 2007–2013 hovoří ve své revizní klauzuli o reformě rozpočtové politiky, již má Komise navrhnout Radě a předložit Evropskému parlamentu na přelomu let 2008/2009, diskuse o reformě rozpočtové politiky EU probíhá v rámci institucí EU již nyní. Velmi aktivním článkem v ní je Evropský parlament.

Ten díky své obstrukci vůči britskému návrhu finanční perspektivy v lednu 2006 dosáhl toho, aby v revizní klauzuli získal při schvalování reformy rozpočtu EU stejnou rozhodovací pravomoc jako Komise a Rada (respektive Evropská rada). EP demonstruje, že chce v rozpočtové politice hrát dů-

ležitější roli a do určité míry tak „obejít“ skutečnost, že se mu díky pozastavení ratifikačního procesu ústavní smlouvy nepodařilo dosud získat rovnoprávné postavení s Radou pokud jde o rozhodování o změnách všech výdajových položek, tedy i tzv. povinných výdajů.

Lamassourův plán

V případě diskutované reformy finanční perspektivy EP již na počátku roku ustavil speciálního zpravodaje, který měl vypracovat zprávu o návrzích změn vlastních příjmových zdrojů EU, stal se jím francouzský poslanec Alain Lamassoure (EPP-ED). Ten předložil svoji zprávu v březnu Rozpočtovému výboru. Obsah zprávy je poměrně radikální, počítá s postupným oslabením dosavadního systému, v němž roli majoritního rozpočtového zdroje de facto hrají příspěvky jednotlivých členských států vypočítávané na základě jejich HDP, ve prospěch „autentických vlastních zdrojů“.

Roli „vlastních zdrojů“ prozatím hrají především cla a zemědělské dávky, tedy příjmy vyplývající z fungování vnitřního trhu. V důsledku pokračující liberalizace světového obchodu, odbourávání celních bariér mezi EU a zbytkem světa a také oslabování komunitární preference na evropských zemědělských trzích se však jejich podíl na příjmové složce rozpočtu EU postupně zcela marginalizuje. Snižují se také příjmy ze zdroje získávaného na základě podílu z výběru DPH v rámci vnitřního trhu, takže v současnosti tři čtvrtiny rozpočtu EU jsou financovány z čtvrtého zdroje (de facto příspěvky jednotlivých zemí vypočítané na základě jejich HDP), zavedeného první finanční perspektivou v dějinách ES, Delorovým balíkem I v roce 1988. Zavedení tohoto zdroje fakticky vneslo do ES/EU problém vztahu mezi čistými plátcí a čistými příjemci, který se následně prohluboval v důsledku rozšiřování EU o státy s HDP pod průměrem zbytku EU.

Lamassoure ve své zprávě navrhol dvoufázový přístup: v první fázi, do roku 2014, tedy do skončení současné finanční perspektivy, by mělo dojít pouze ke zjednodušení stávajícího systému. Systém založený na nových vlastních zdrojích by jej měl nahradit až s novou finanční perspektivou a jeho přesná podoba prozatím nebyla ani v Lamassourově zprávě konkretizována.

Hlasování o obsahu zprávy proběhlo 12. března, Rozpočtový výbor ji přitom opatřil 150 pozměňovacími návrhy, po poměrně bouřlivé diskusi a hlasování o všech jednotlivých pozměňovacích návrzích bylo konečné znění Lamassourově zprávy přijato.

2.4 VOLNÝ POHYB PRACOVNÍCH SIL

Nizozemsko 15. února oznámilo svůj záměr rozšířit počet tzv. starých zemí, které otevřely svůj pracovní trh pro občany států, jež k EU přistoupily v roce 2004.

Pozadí

Dosud tak učinila jen Velká Británie, Irsko, Švédsko (od roku 2004), Finsko, Řecko, Portugalsko, Španělsko a Itálie (od roku 2006). Ostatní státy buď uplatňují systém kvót či jiných restrikcí, popř. vyžadují standardní pracovní povolení. Zvláště markantní je to u Německa a Rakouska.

Obsah

Nizozemský parlament o dané věci rozhodoval 27. února. Jeho členové s návrhem tamního ministerstva práce a sociálních věcí souhlasili, nicméně zabránili stejnému zacházení i vůči Bulharům a Rumunům.

Z hlediska tzv. staré členské země byl však takový přístup očekávatelný. Minimálně ve srovnání např. s postojem Maďarska, které – ač patří mezi tzv. nové země – svůj pracovní trh pro občany Rumunska a Bulharska neotevřelo.

Další kroky

V následujícím období se žádný zásadní posun (krom např. potenciálního navýšení kvót či uvolnění některých sektorů) na poli otevírání pracovních trhů občanům tzv. nových členských zemí neočekává.

Klíčové ovšem bude předsednictví ČR, protože právě v první polovině roku 2009 bude znovu přezkoumáváno stále platné přechodné období na volný pohyb pracovních sil. Byť předsednická země formálně nedisponuje pravomocí zajistit zrušení přechodných období, v rámci politického vyjednávání může na své partnery vytvořit relativně silný politický tlak.

2.5 ZEMĚDĚLSTVÍ

Problém dopadů SZP na nové členské státy a otázka přímých plateb

Se zajímavou iniciativou zdůrazňující negativní dopady SZP na nové členské státy přišel maďarský poslanec Csaba Sándor Tabajdi (EPP-ED). V dokumentu upozorňuje na neblahé důsledky SZP i některých změn, k nimž dochází v její oblasti, pro konkurenceschopnost nových členských

států. Se svojí iniciativou přišel jen několik dnů poté, co Komise v únoru rozhodla v otázce dalších redukcí cukerné kvóty tak, aby byl naplněn původně plánovaný cíl snížení celkové produkce cukru v EU o 2 mil. t v letech 2007–2008.

Reforma cukerního pořádku prostřednictvím motivace výrobců cukru k odchodu z odvětví skrze prostředky restrukturalizačního fondu již v rámci nových členských států způsobila odchod některých důležitých producentů a plánované snížení zemědělské produkce cukrovky (ČR, Slovinsko, Polsko). V některých z nich již předchozí restrukturalizace zemědělství výraznou redukcí v pěstování cukrovky a výrobě cukru z ní způsobila, což je opět do značné míry případ ČR. Komise se tuto asymetrii snaží částečně zmírnit tím, že plánovaná redukce cukerné kvóty by se neměla týkat zemí, které v rámci předchozí restrukturalizace již opustily 50% své cukerné kvóty. ČR, kde problémy s odchodem zahraničních výrobců posílila právě reforma cukerního pořádku má přesto dojít dle Komise k další, více než 7% redukcí výroby cukru. Dodatečná legislativní úprava byla schválena v rámci řídicího výboru komitologie, tedy nikoli v kolegiu Komise či na zasedání Rady. Proti úpravě se postavily Bulharsko, Rumunsko, Řecko, Dánsko či Slovinsko, ČR se spolu s dalšími 5 státy zdržela hlasování. Hodnotící zpráva, jíž Komise své rozhodnutí doprovodila, přitom potvrdila očekávanou skutečnost: u některých členských států v důsledku reformy cukerního pořádku prozatím k téměř žádné redukcí cukerné kvóty nedošlo, patří mezi ně např. Francie či Německo. To je dokladem asymetrie důsledků cukerné reformy, potvrzovaná tedy nikoli jen neoficiálními dokumenty typu Tabajdiho zprávy, ale i oficiální evaluací Komise.

K dalším diskutovaným tématům z hlediska důsledků reforem SZP (a to i pro nové členské státy) patří téma dopadů na zaměstnanost v zemědělství a na venkově obecně. Na zasedání Rady ministrů zemědělství, které se uskutečnilo ve dnech 18. – 19. března, by jeden z hlavních bodů mělo tvořit právě schválení stanoviska ke zprávě Komise, která se týká zaměstnanosti ve venkovských oblastech. Rada návrh svých závěrů ke zprávě představila již 5. března. Jejich ústřední bod přitom tvoří důraz na význam prvního pilíře SZP (přímé platby a podpory zemědělských trhů), především přímých plateb.

Prezentace takového závěru není příliš obvyklá v rámci institucí, které se zabývají společnou zemědělskou politikou, fakt, že přichází z Rady, v níž zasedají zástupci ministerstev zemědělství jednotlivých států, je však na jedné straně logický, na druhé straně může budít zamyšlení. V dlouhodobém diskursu panujícím ohledně SZP a jejích reforem totiž

zejména od dob reformy McSharryho na počátku 90. let zaznívá přesvědčení, že budoucnost SZP tkví v důrazu na druhý pilíř – rozvoj venkova, nevýrobní složku zemědělství, environmentální a sociální rozměr. V duchu této „filosofie“, kterou zdůrazňuje především Komise, docházelo k posilování rozpočtu orientační části zemědělského fondu EAGGF a nakonec i ke zřízení speciálního fondu EAFRD, který má ve III. ose řešit i sociální složku zemědělské výroby a života na venkově. Z předloženého stanoviska Rady přitom vyplývá, že stávající programy rozvoje venkova stále kladou malý důraz na zaměstnanost, do budoucna by právě v této oblasti mělo dojít ke změnám, což lze vidět i jako kritiku parametrů fondu EAFRD, jehož fungování je teprve v počátcích. Stanovisko Rady do značné míry odráží názor zemědělské komunity ve většině členských států, která ve vztahu k myšlence rozvoje venkova většinou zdůrazňuje prvořadou úlohu zemědělské výroby a kulturní roli zemědělství v kontextu přírody a venkova. Přímé platby potom na rozdíl od finančních možností vázaných na projekty a spolufinancování (což platí i pro příjmy z fondu EAFRD) představují do značné míry garantovaný příjem.

Lze tak dojít k závěru, že Rada tímto prohlášením nahlas potvrzuje tacitní stanovisko, které je do určité míry v rozporu s politikou Komise, která zase do velké míry odpovídá na požadavky WTO a hovoří spíše o potlačování prvního pilíře, jež ovšem v praxi není ani v současnosti příliš důsledné vzhledem ke stanoviskům členských států.

Fakt, že nejen členským státům v Radě, ale i jejich zástupcům v EP, jsou přímé platby stále bližší než programy rozvoje venkova, dosvědčuje i únorové odmítnutí navýšení povinné modulace ze strany EP. Rada a zřejmě i EP (i když v oblasti tzv. povinných rozpočtových výdajů jsou jeho legislativní a rozhodovací možnosti omezené) tedy budou v budoucnu pravděpodobně hájit pokud možno co nejdelší zachování přímých plateb a prvního pilíře SZP, i když toto stanovisko nebude zřejmě lehké obhájit před WTO. Politika většího důrazu na druhý pilíř SZP a postupné snahy o omezování pilíře prvního s sebou nesou důraz na omezování primární zemědělské výroby, což je myšlenka u zemědělské lobby logicky nepopulární, v rozšířené EU navíc nebývá vždy naplňována „korektním“ způsobem v poměru starší členové versus noví členové, ať již jde o podmínky poskytování přímých plateb dle přístupové smlouvy, nebo o důsledky dílčích reforem SZP (reforma cukerního pořádku). Skutečnost, že předložené závěry Rady málo zohledňují specifické problémy, jež mají nové členské státy se SZP, byla také některými zástupci nových členů kritizována.

Problémem přímých plateb a některých inovací v otázce jejich nárokovatelnosti se přitom v druhé polovině března hodlá zabývat i Komise. Pro ČR je důležitá skutečnost, že na základě rozhodnutí Komise z prosince 2006 stále pobírá přímé platby ve formě jednotné platby na plochu, jejichž nárokovatelnost prozatím není vázána na systém legislativních norem cross-compliance.

K přechodu na systém jednotné platby na farmu (SPS), používaný v nových členských zemích prozatím Maltou a Slovinskem, by mělo dojít nejdříve až po roce 2010, systém cross-compliance je u nás zaváděn postupně, některé implementované normy platí již od ledna

2007 (např. nitrátová směrnice), není na ně však prozatím vázán nárok na zisk přímých plateb SAPS. Plnění nitrátové směrnice má prozatím figurovat např. jako podmínka nárokovatelnosti finančních podpor v programech dotačních titulů rozvoje venkova v rámci fondu EAFRD, které však Komisí pro ČR prozatím nebyly v úplnosti notifikovány.

Přechodné období na nákup zemědělské půdy v ČR

Diskutovaným tématem v druhé polovině února se na půdě české vlády stalo přijetí nové legislativy usnadňující prodej půdy cizím státním příslušníkům hodlajícím se trvale usadit na českém území a provozovat zde zemědělskou činnost. Stalo se tak novelou devizového zákona a zákona o podmínkách převodu pozemků na jiné osoby. Novela má umožnit nákup státní privatizované půdy cizincům, kteří se zaevidují do evidence zemědělských podnikatelů.

Proti legislativnímu návrhu se postavili zejména zástupci zemědělské lobby, kteří se odvolávali na využití přechodného období, které umožňuje ČR po sedm let od vstupu (tedy až do roku 2011) využívat stávající legislativy, která ovšem dosud neumožňovala prodej půdy cizincům, kteří by hodlali provozovat na české půdě zemědělské podnikání a stát se samostatně hospodařícími zemědělci, což bylo v rozporu s požadavkem Přístupové smlouvy. Vzhledem k tomu, že po třech letech (tedy letos v květnu) se Komise chystala přezkoumat fungování tohoto přechodného období v rámci nových členských států, existovala oprávněná obava, že dosavadní legislativní vakuum bude při tomto přezkumu

odhaleno, což by mělo pro ČR příslušné důsledky. Zástupci zemědělců požadovali dokonce vznik příslušné legislativní úpravy až po roce 2013, tedy poté, co ČR dosáhne srovnatelných přímých plateb se státy EU-15 z prostředků rozpočtu EU, taková možnost by však byla v rozporu s přechodnými obdobími, které před svým vstupem ČR vyjednala, což by pro ni mělo příslušné sankční dopady. Zmíněné přechodné období na nákup zemědělské půdy lze sice prodloužit o 2 roky, tedy do roku 2013, opět se však příslušná legislativní omezení nesmějí vztahovat na samostatně hospodařící zemědělce.

Novela příslušného zákona má platit od května roku 2007, v českých podmínkách je přitom tato skutečnost poměrně důležitá vzhledem k vlastnickým poměrům k půdě.

Vzhledem k rozsahu někdejší kolektivizace i podobě následné liberalizace a podmínek restitucí zemědělské půdy soukromým vlastníkům po roce 1989 tvoří více než tři čtvrtiny zemědělské půdy v ČR půda bez konkrétního soukromého vlastníka, která je pronajímána k provozování zemědělské činnosti. Masivnější převod vlastnických práv konkrétním soukromým vlastníkům prostřednictvím zpřístupnění prodeje této půdy byl přitom během přechodného období nezdědká blokován i legislativními překážkami. Možnost nákupu této půdy cizími státními příslušníky, kteří u nás hodlají provozovat zemědělské podnikání, by tak mohla ovlivnit do určité míry vlastnické poměry ve vztahu k půdě.

Hodnocení možných dopadů nové legislativy

Prozatím mohli cizí státní příslušníci získávat českou zemědělskou půdu prostřednictvím osob s trvalým pobytem na českém území, které se nechaly zaregistrovat do evidence zemědělských podnikatelů a založily společný podnik s většinovým vlastnickým podílem osoby českého občanství. Tímto způsobem byla však prozatím částečně převedena do rukou osob cizí státní příslušnosti pouze malá část české zemědělské půdy. Bude otázkou, do jaké míry umožnění přímého získání vlastnictví české státní půdy do rukou cizinců hodlajících u nás provozovat zemědělskou podnikatelskou činnost změní stávající stav, anebo ne, vzhledem k tomu, že pro cizí státní příslušníky by představovalo stále atraktivnější variantu využití půdy jako stavebního pozemku nežli její využití k zemědělskému podnikání.

III. PŘEHLED KLÍČOVÝCH HLASOVÁNÍ EP A HLASOVÁNÍ SKUPINY ODS V EP

Plenární zasedání ve dnech 12. – 15. března 2007

Projednávaný návrh	Datum hlasování pléna	Výsledek hlasování						Poznámky
		Pro		Proti		Zdrželi se hlasování		
		Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	Celkem	ODS v EP	
Parishova zpráva týkající se financování intervencí záruční sekce Evropského zemědělského orientačního a záručního fondu (A6-0038/2007) - závěrečná rezoluce ke zprávě	13. března 2007	352	0	29	0	11	6	3 posl. ODS nepřítomni
Voggenhuberova zpráva týkající se dodržování Listiny základních práv v legislativních návrzích Komise (A6-0034/2007) - závěrečná rezoluce ke zprávě	15. března 2007	485	2	87	1	29	6	

¹ Přehled obsahuje pouze ta hlasování, při nichž poslanci hlasovali na vyžádání po jménech.

IV. SLOVNÍČEK

Dohodovací řízení

Také smírčí řízení. Fáze spolurozhodovací procedury, kterou Rada a EP zahajují v případě, že při projednávání návrhu legislativy nedospěly ke vzájemné shodě. Dohodovacího řízení se účastní zástupci obou institucí. Jejich případný kompromis musí odsouhlasit Rada i EP.

Druhý pilíř

Agenda společné zahraniční a bezpečnostní politiky. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy, Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

Komitologie

Souborné označení pro výbory, jimiž si Rada udržuje kontrolu nad Komisí ve věci pravomocí, které na ni delegovala.

Komunitární preference

Jeden ze základních principů společné zemědělské politiky EU. Podle této zásady mají členské státy spotřebovat primárně zemědělskou produkci z EU.

Nařízení

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Nařízení jsou přímo účinná a přímo použitelná a po svém přijetí se stávají součástí práva členských států EU.

První pilíř

Agenda jednotného trhu EU a aktivity (politiky), které na ni navazují. (Vše, co nespadá do druhého nebo třetího pilíře.) Komise má v prvním pilíři exkluzivní právo legislativní iniciativy, Rada rozhoduje kvalifikovanou většinou, EP spolurozhoduje.

Směrnice

Jeden ze dvou typů norem, které jsou v EU přijímány nejčastěji. Směrnice jsou zpravidla závazné jen co do výsledku a vyžadují přijetí národního prováděcího předpisu.

Spolurozhodování

Nejpoužívanější legislativní procedura v EU. Při spolurozhodování se na přijímání norem podílí rovným dílem Rada i EP.

Subsidiarita

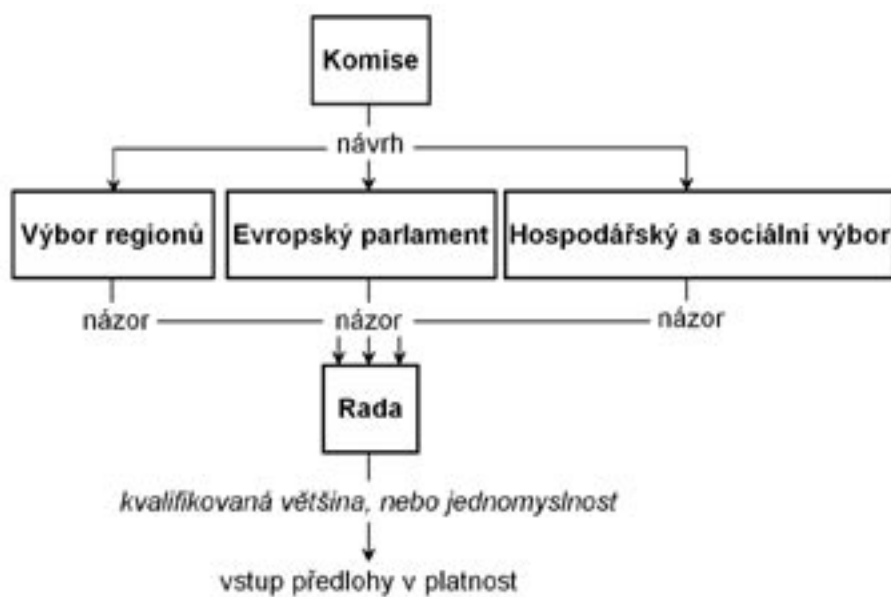
Jeden ze základních principů EU. Podle principu subsidiarity se mají nezbytná rozhodnutí a normy přijímat na té úrovni, která je pro to nejvhodnější.

Třetí pilíř

Agenda spolupráce v oblasti justice a vnitra. Iniciátorem aktivit jsou vedle Komise i členské státy, Rada zpravidla rozhoduje jednomyslně, EP je konzultován.

V. SCHÉMATA ROZHODOVACÍCH PROCEDUR

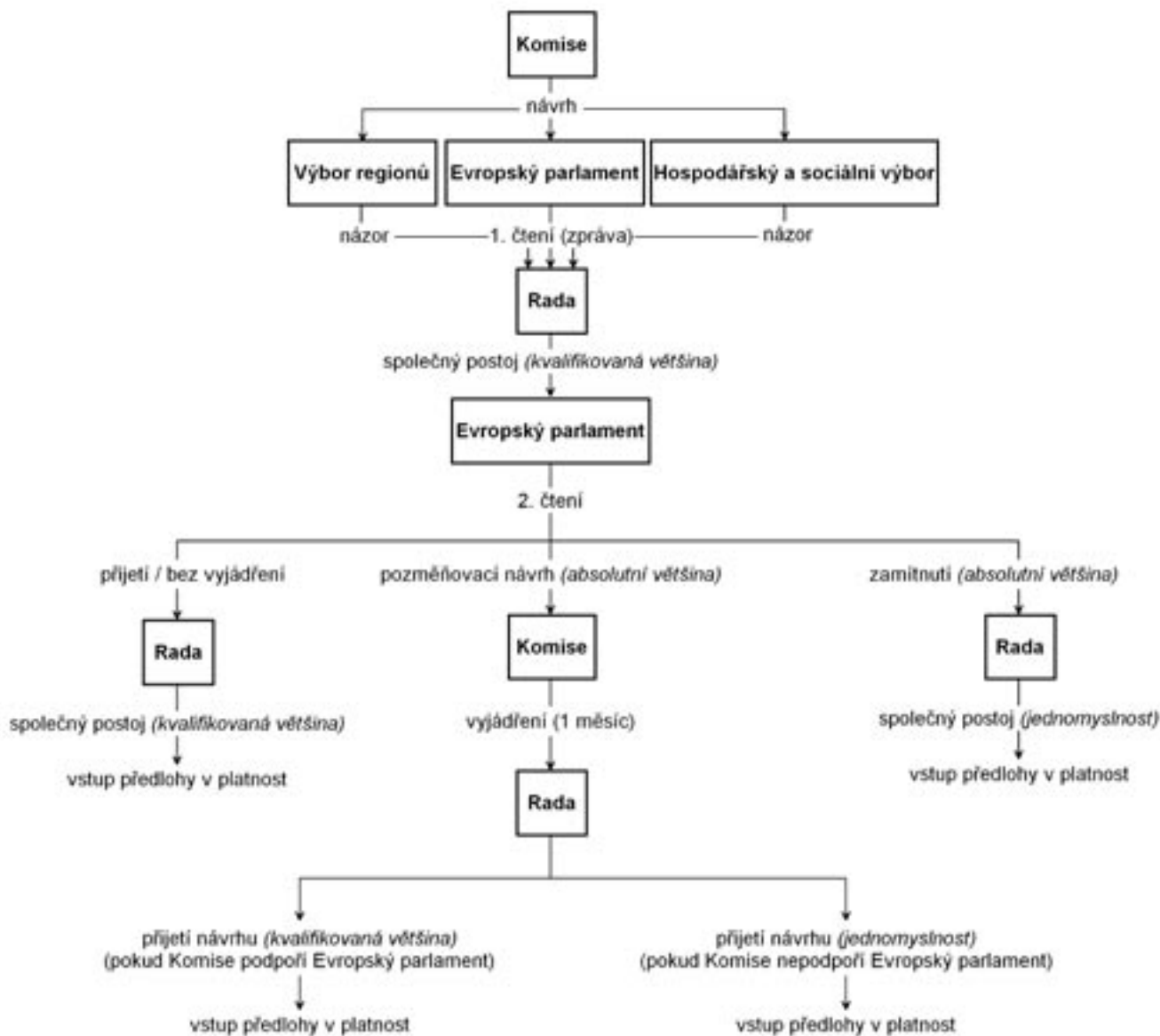
Schéma konzultační procedury

Poznámky

1. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
2. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky není stanovena.
3. Uvedené schéma je jen orientační.

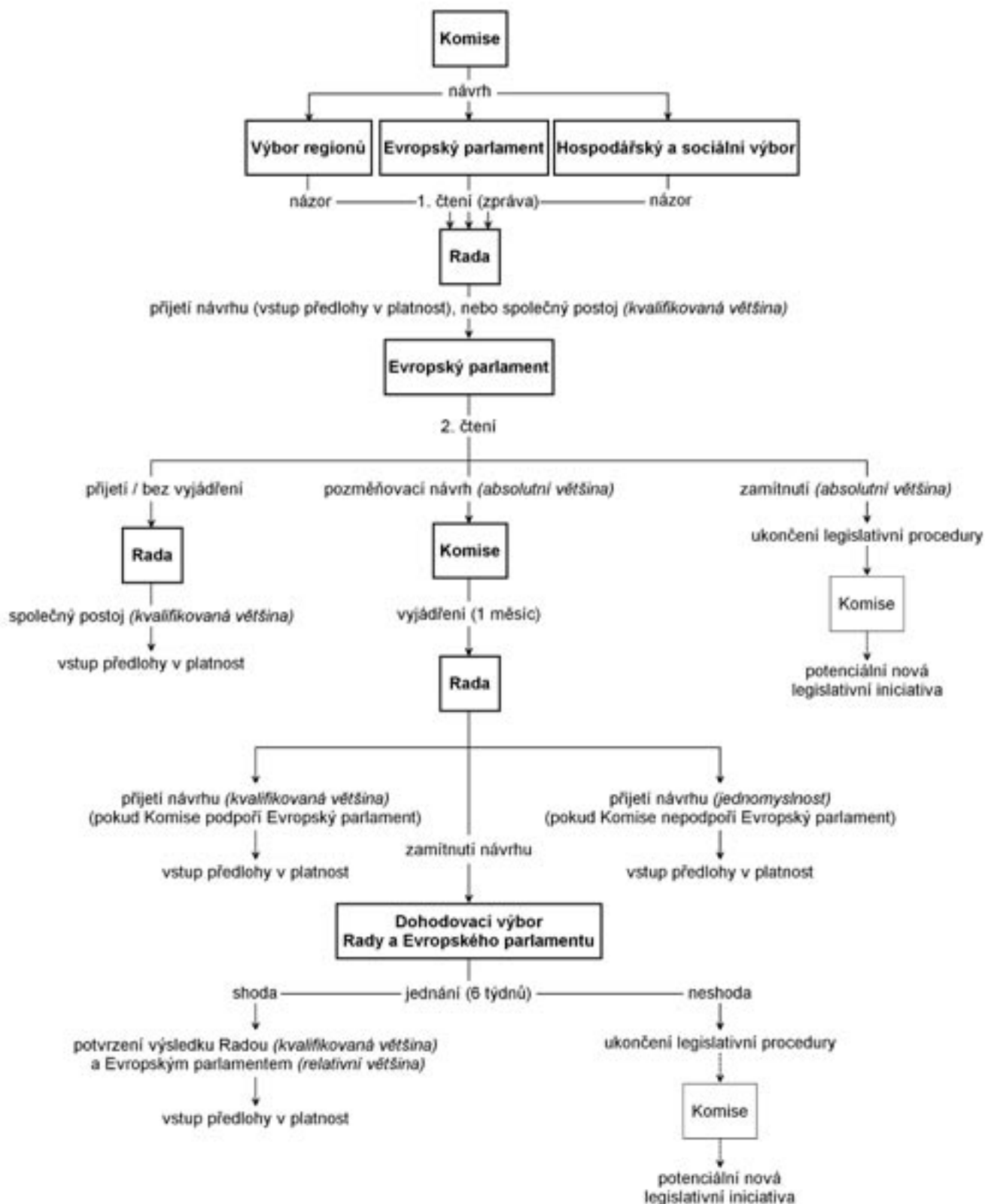
Schéma procedury spolupráce

Poznámky

1. V případě nesplnění požadovaných podmínek legislativního procesu (a v případě neexistence alternativního postupu) projednávání návrhu končí.
2. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
3. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky činí tři měsíce (není-li uvedeno jinak). Po dohodě Rady a Evropského parlamentu ji lze prodloužit o třetinu.
4. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.

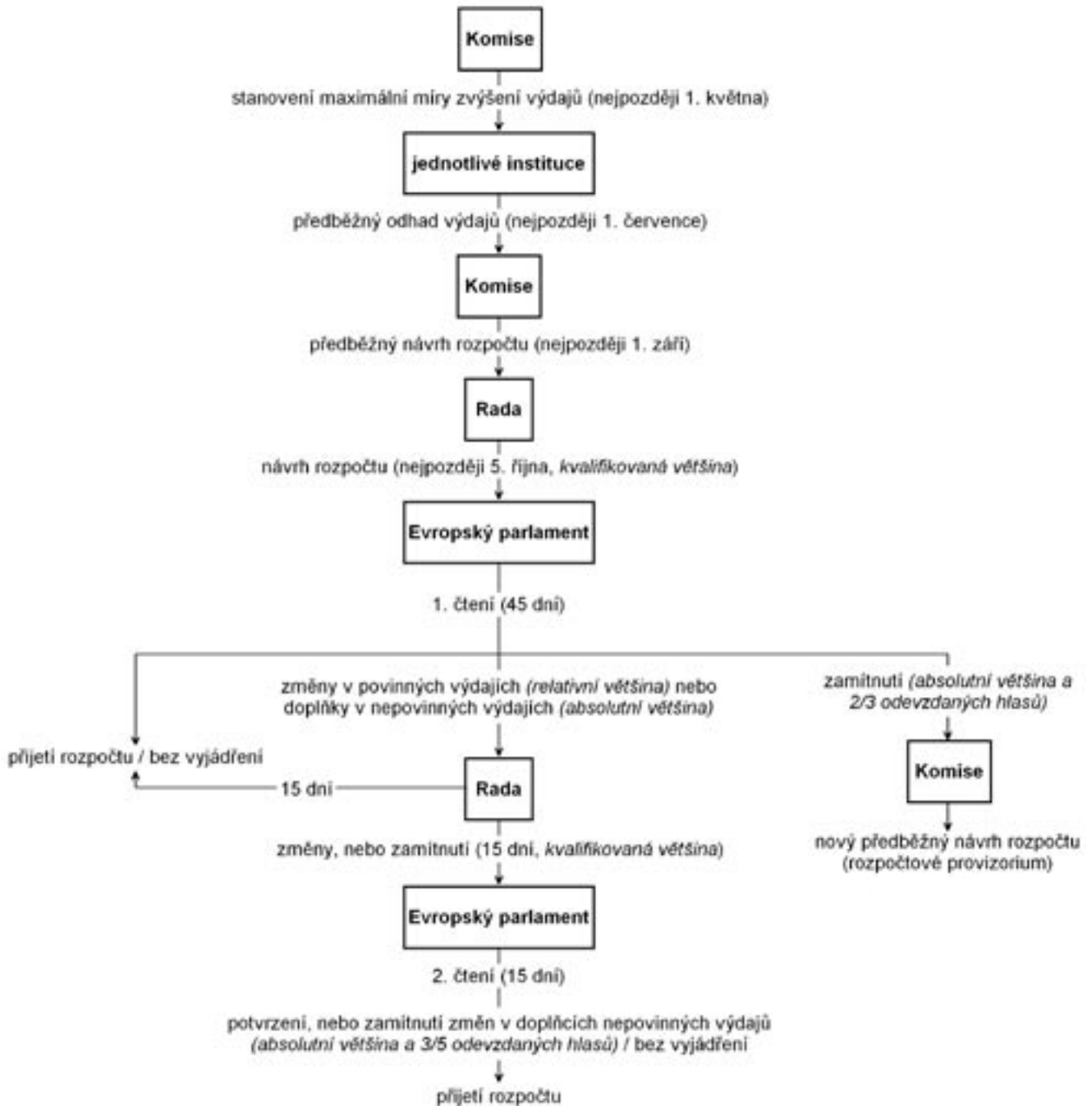
Schéma spolurozhodovací procedury

Poznámky

1. V případě nesplnění požadovaných podmínek legislativního procesu (a v případě neexistence alternativního postupu) projednávání návrhu končí.
2. Komise může svůj návrh z projednávání kdykoli stáhnout.
3. Standardní lhůta pro jednotlivé kroky činí tři měsíce (není-li uvedeno jinak). Po dohodě Rady a Evropského parlamentu ji lze prodloužit o třetinu.
4. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.

Schéma rozpočtové procedury

Poznámky

1. Procedura se vyznačuje intenzivní komunikací mezi jednotlivými zainteresovanými aktéry. Uvedené schéma je jen orientační.